

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 030 (7198)

**Ermənilərin törətdiyi
soyqırımı cinayətləri**

10

Ağdam – ucalan və inkişaf edən şəhər!

2

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva fevralın 18-də Ağdam şəhərinə səfər ediblər

Ermənistan "Avro-konfet"

4

**Ətraf mühit daima
mühafizə edilməli,
qorunmalıdır**

8

**Siqaretlə
bilə-bilə ölümə...**

14

**Ailədaxili zorakılıq niyə
artır? Əsl səbəb budur!**

9

**Rüşvətlə
işləyən
bələdiyyələr:
hansı sərt tədbirlər
görülməlidir?**

16

**Tramp və Putin Ukraynanı
bölüşdürürlər – Avropa
oyundankənardır...**

*"Belə görünür ki, Tramp
hazır planla hakimiyyətə gəlib"*

7

Ağdam – ucalan və inkişaf edən şəhər!

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva fevralın 18-də Ağdam şəhərinə səfər ediblər

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva fevralın 18-də Ağdam şəhərinə səfər ediblər. Onlar “Hilton Garden Inn” hotelində aparılan tikinti işləri ilə tanış olublar. Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov dövlətimizin başçısına və birinci xanıma hoteldə görülmə işlər barədə məlumat verdi. Bildirildi ki, “Hilton Garden Inn” hoteli Ağdam şəhər mərkəzinə yaxın ərazidə inşa olunub. Ümumi sahəsi 2,16 hektar olan hotel 2, 6 və 7 mərtəbəli 3 bloklu binadan ibarətdir. Ən müasir standartlara cavab verən hotel binasında 127 otaq var, qonaqların zövqünü oxşayan interyer işləri görülmə.

Birinci mərtəbədə qonaqları foye və rahat gözləmə zonası qarşılayır. Hoteldə müxtəlif tədbirlərin keçirilməsi üçün konfrans və iclas zallarının yaradılması nəzərdə

tutulur. Buradakı restoran, banket zalları qonaqların həm yüksək səviyyədə qidalanmalarına, həm də asudə vaxtlarını keçirmələrinə geniş imkanlar yaradır.

Müasir hoteldə qonaqların sağlamlığını və istirahətini təmin etmək məqsədilə hovuz, fitnes və SPA mərkəzləri də yaradılır. Bildirildi ki, hoteldə işlərin icrası 60 faiz yerinə yetirilib. “Hilton Garden Inn” hotelində 100-dən çox işçinin fəaliyyət göstərməsi nəzərdə tutulub.

Prezident İlham Əliyev dünən “Azərişiq” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin (ASC) Ağdam Regional Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi və Təlim-Tədris Kompleksinin açılışında iştirak edib. “Azərişiq” ASC-nin sədri Vüqar Əhmədov dövlətimizin başçısına Mərkəzdə görülmə işlər barədə məlumat verdi.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin tapşırıqlarına uyğun olaraq, Azərbaycanın işğaldan azad edilən ərazilərində elektrik şəbəkələrinin qəza vəziyyətindən çıxarılması, enerji təhlükəsizliyinin təmin olunması və yaradılacaq infrastrukturun elektrik enerjisi ilə təchizatı üçün “Azərişiq” ASC tərəfindən genişmiqyaslı təmir, yenidənqurma və tikinti işləri aparılır. Ağdam şəhərinin Baş Planına uyğun olaraq, şəhər ərazisində 35/0,4 kilovoltluq iki transformator məntəqəsi inşa edilib. Bu məntəqələr güc mərkəzləri olaraq, ilk mərhələdə ətrafda salınacaq yeni yaşayış sahələrini elektrik enerjisi ilə təmin edəcək. Baş Planda həmin transformator məntəqələrinin digər yaşayış sahələri üçün inşa ediləcək güc mərkəzləri ilə əlaqələndirilməsi və dairəvi elektrik təchizatı sxeminin yaradılması nəzərdə tutulub. Eyni zamanda, şəhərdə Baş Plana uyğun yaradılacaq müxtəlif təyinatlı infrastrukturun keyfiyyətli və dayanıqlı elektrik enerjisi ilə təmin olunması məqsədilə Ağdam Regional Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin tikintisi həyata keçirilib. Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2023-cü il mayın 2-də təməli qoyulan bu Regional Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi yüksək səviyyədə inşa olunub.

Mərkəz iki mərtəbədə ibarətdir. Birinci mərtəbədə hər birinin gücü 2500 kVA olan 35/0,4 kilovoltluq iki güc transformatoru, 35 və 0,4 kilovoltluq qapalı paylayıcı qurğular, ikinci mərtəbədə idarəetmə, texniki və köməkçi otaqlar yerləşir. Regional Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin elektrik təchizatı üçün 110/35/10 kilovoltluq “Ağdam-2” yarımstansiyasından 35 kilovoltluq hava-kabel xətti çəkilib.

Mərkəz şəhərin müxtəlif təyinatlı infrastrukturunun elektrik enerjisinə tələbatını ödəməklə yanaşı, təchizat sxemində daxil olan şəbəkələrin real vaxt rejimində və rəqəmsal formatda idarə olunmasını təmin edəcək. Müasir tipli Mərkəz vasitəsilə ətraf ərazilərin də elektrik təchizatının etibarlılığına və dayanıqlılığına nəzarət təmin olunacaq. Eyni zamanda, burada mühəndis-texniki heyətin səmərəli işini təmin edən müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuş iş otaqları, vətəndaş qəbulu üçün lazımi şərait yaradılıb. Prezident İlham Əliyev “Azərişiq” ASC-nin Ağdam Regional Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzini işə saldı.

Təlim-Tədris Kompleksində beynəlxalq tədbirlərin keçirilməsi üçün bütün zəruri şərait yaradılıb. Burada yerli və xarici təlimçilərin iştirakı ilə elektroenergetika sahəsi üzrə ixtisaslı kadrların hazırlığı, bərpaolunan enerji mənbələrinin tətbiq və istismar qaydaları, peşə veridşlərinin əldə edilməsi, real iş şəraitində təlimlər və ustalıq yarışları təşkil ediləcək. Kompleksdəki tədris zalı 35/0,4 kilovoltluq müasir şəbəkə modelinin, 35 və 0,4 kilovoltluq fiber-optik kabellərin, kompozit şüşə-lifli dayaqların tətbiq sahələrinin perspektiv inkişafı və üstünlüklərinin əyani şəkildə təqdim edilməsi üçün nəzərdə tutulub.

Ardı Səh. 3

Ağdam – ucalan və inkişaf edən şəhər!

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva fevralın 18-də Ağdam şəhərinə səfər ediblər

mərkəzi küçəsində, şəhərin təsdiq edilmiş Baş Planına uyğun salınıb. Burada tikilən yaşayış binalarındakı mənzillərdən 114-ü birotəqlı, 464-ü ikiotaqlı, 536-sı üçotaqlı, 154-ü isə dördotaqlıdır.

Ərazisinin böyük bir hissəsi yaşıllıq zonasından ibarət olacaq kompleksdəki binaların inşasında modern memarlıq yanaşmalarından və milli naxış elementlərindən istifadə olunur. Burada idman meydançalarının, istirahət guşələrinin, velosiped dayanacaqlarının və digər zəruri infrastruktur obyektlərinin yaradılması nəzərdə tutulur. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva fevralın 18-də Ağdam şəhərində 1 nömrəli körpələr evi-uşaq bağçasında aparılan tikinti işləri ilə tanış olublar. Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev dövlətimizin başçısına və birinci xanıma körpələr evi-uşaq bağçasında görülən işlər barədə məlumat verdi.

Qeyd edildi ki, 160 yerlik körpələr evi-uşaq bağçasının tikintisinə 2023-cü ildə başlanılıb. Zirzəmi və iki mərtəbədən ibarət binanın ümumi sahəsi 2700 kvadratmetrdən çoxdur. Burada müxtəlif otaqlar, uşaqların təlim-təربiyəsi üçün bütün zəruri şərait yaradılacaq.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva fevralın 18-də Ağdam şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbdə aparılan tikinti işləri ilə tanış olublar. Dövlətimizin başçısına və birinci xanıma görülən işlər

Əvvəli-Səh-2

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva fevralın 18-də Ağdam Muğam Mərkəzində görülən tikinti işləri ilə tanış olublar. Dövlətimizin başçısına və birinci xanıma Muğam Mərkəzində görülən işlərlə bağlı məlumat verildi.

Ümumi sahəsi 1,4 hektar olan Mərkəzin birinci mərtəbəsində kafe, kinozal, kitabxana və iki rəqs zalı yaradılıb. Buradakı 507 yerlik konsert zalında müxtəlif mədəni tədbirlər, o cümlədən muğam gecələri təşkil etmək üçün hər tərəfli şərait var. İkinci mərtəbədə inzibati otaqlar yerləşir. Mərkəzdə 14 dər otağı, sərgi salonu, iclas zalı, müəllimlər otağı və digər otaqlar fəaliyyət göstərəcək. Ağdam Muğam Mərkəzinin ərazisində 1250 kvadratmetrlik açıq amfiteatr da inşa edilib. Tikinti-quraşdırma işləri artıq yekunlaşmaq üzrədir. Hazırda tamaşa zalında, binanın çöl hissəsində son təməlləmə işləri görülür, müvafiq avadanlıq və mebellər quraşdırılır.

Qeyd edək ki, muğamın təbliği və inkişafı istiqamətində dövlətimiz tərəfindən son illərdə görülən işlərə Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu da mühüm töhfələr verir. Fondun həyata keçirdiyi layihələrin nəticəsidir ki, Azərbaycan muğamı UNESCO-nun "Bəşəriyyətin şifahi və qeyri-maddi irsinin şah əsərləri" siyahısına salınıb.

Xatırladaq ki, Ağdam Muğam Mərkəzinin təməli 2023-cü il mayın 2-də Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva tərəfindən qoyulub.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva dünən həmçinin "Ağdam Residence" yaşayış kompleksində yaradılan şəraitlə tanış olublar. Dövlətimizin başçısına və birinci xanıma görülən işlərlə bağlı məlumat verildi. Ümumi sahəsi 1,55 hektar olan ərazidə ilkin 6 yaşayış binası inşa edilib. Kompleksdəki binalar 6 mərtəbəlidir və ümumi blokların sayı 11-dir. Dövlətimizin başçısı və birinci xanım

yaşayış kompleksində hazır mənzillərə baxdılar.

Mənzillərin 45-i birotəqlı, 108-i ikiotaqlı, 48-i üçotaqlı, 8-i isə dördotaqlıdır.

Kompleksdə tikinti-quraşdırma işləri artıq yekunlaşıb. Sakinlərin rahat yaşayışı üçün kompleksin ərazisində park, istirahət guşələri, sosial-məişət obyektləri, avtodayanaqçılar, velosiped yolları, uşaq oyun və idman meydançaları istifadəyə veriləcək, geniş abadlıq və yaşıllaşdırma işləri görülcək.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva 2022-ci il fevralın 13-də yaşayış kompleksinin təməlqoyma mərasimində iştirak ediblər.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva fevralın 18-də Ağdam şəhərində 1268 mənzilli 2-ci yaşayış kompleksində aparılan tikinti işləri ilə tanış olublar.

Dövlətimizin başçısına və birinci xanıma məlumat verildi ki, ümumi sahəsi 14 hektara yaxın olan yaşayış kompleksi Ağdamın

barədə məlumat verildi. Ümumi tikinti sahəsi 4300 kvadratmetrdən çox olan yeni məktəb binası üç mərtəbədən ibarətdir. Təməli 2021-ci ilin mayında qoyulan məktəb 960 şagird yerlikdir. Burada kitabxana, muzey, iki yeməxana, fənn kabinetləri ilə yanaşı, fizika, kimya, biologiya laboratoriyaları, akt və idman zalları, həmçinin 8 STEAM otağı olacaq. Məktəbin tikintisinin 2025-ci ildə başa çatdırılması nəzərdə tutulur.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan dövlətinin işğaldan azad olunmuş ərazilərdə həyata keçirdiyi bərpa və yenidənqurma prosesi çərçivəsində müasir, innovasiyalara əsaslanan təhsil ocaqlarının yaradılmasına xüsusi diqqət göstərilir.

Hazırda inşası davam etdirilən Ağdam şəhər 1 nömrəli tam orta məktəb bunun daha bir nümunəsidir. Bu orta təhsil müəssisəsi Böyük Qayıdış Proqramı çərçivəsində şəhərə qayıdacaq şagirdlərin müasir standartlara uyğun təhsil almalarına xidmət edəcək.

Üstəlik, uğursuzluğu hətta Ermənistanla ABŞ arasında strateji tərəfdaşlıq haqqında xartiya imzalamaqla da aradan qaldırmaq mümkün olmadı. Bu sənəddə ABŞ-ın Ermənistanı hərbi müttəfiqi hesab etməsi, hərbi yardım göstərəcəyi, hərbi baza tikəcəyi, işğalçı ölkənin ərazi bütövlüyünə zəmanət veriləcəyi barədə bir kəlmə də deyilmir.

Baş nazir boş və mənasız kağızı imzaladıqdan sonra onunla şəkil çəkdirmək üçün dəhlizləri gəzib və ofisin qapılarını döyüb.

ğunu bilmirlər. Ermənistan sakinləri dünyaya yalnız Kim Kardashianın məlum özəlliklərinin altından baxırlar.

dəstəkləyib. “Mənim Şərəfim”dən yalnız altı parlamentarı və başqa bir partiya üzvü buna qarşı çıxıb. Sabiq prezident Robert Köçeryanın Ermənistan fraksiyası səsvermədə bitərəf qalıb. Blok üzvü Kristin Vardanyan bunu təmsil etdiyi qurumun Avropa İttifaqına və Avropaya inteqrasiya tərəfdarlarına qarşı çıxmaq istəməməsi ilə izah edib. Lakin Ermənistan qanun layihəsini fəal şəkildə tən-

ri buna necə baxırlar? Biz uzun gözləmə siyahısına salınmış bir çox ölkələrin təcrübəsini bilirik. Onilliklərlə ölçülən növbə. Bu arada biz ondan çıxış edirik ki, Ermənistan Aİ üzvlüyündən dividendlər almağa davam edir. “Bu dividendlər açıq-aşkardır”, Peskov deyib.

İrəvanın Avropaya inteqrasiyası ilə bağlı müzakirələr fonunda Rusiya-Ermənistan

Ermənistanla “Avro-konfet”

Onda, bu “strateji razılaşma”nın məqsədi idi? Ermənilərin çox sevdiyi Qərb, hətta Suriyanın yeni rəhbərini şərefli şəkildə qəbul etməklə Ermənistanla “şərəf dərəsi” keçdi. Azərbaycan və Türkiyənin Ermənistanı etibarsız ölkə səviyyəsində tutmasında təəccüblü heç nə yoxdur.

Eyni zamanda ABŞ-ın mövqeyi başa düşüləndir. Qlobal transformasiyalar şəraitində bütün dünya ölkələri, o cümlədən fəvqəldövlətlər daxili problemlərin həllinə üstünlük verirlər. Eyni zamanda kiçik dövlətlərlə münasibətlər də arxa plana keçir. ABŞ hakimiyyət orqanları “öncə Amerika” prinsipini rəhbər tutur və açıq şəkildə bildirirlər ki, onlar üçün ən vacib olan ölkə iqtisadiyyatı, miqrasiya problemlərinin həlli və s. Bundan əlavə, prezident Tramp özünü “sülhməramlı” kimi təqdim edir və rəsmi İrəvan amerikalıların regionumuzda “sülh” bərqərar etmək cəhdləri ilə dolu riskləri nəzərə almalıdır. Tramp üçün regionda bir nömrəli məsələ İrandır. O, İranla mümkün olan ən sərt danışıqları vəd

Ermənistan Qərbə olan “qarşılıqsız məhəbbətindən” qurtula bilmir və “avro-konfet”ə əl atır, sadələşməsinə hesab edir ki, ABŞ və Aİ bizi sevdiyi üçün sevməlidir. Bununla belə, Ermənistan Qərblə birlikdə daha yaxşı gələcəyə dair xəyali ümidlər müqabilində Rusiyanı birdəfəlik tərk edəcəyindən aldanmaq riskindən xəbərdardır. Hər addımı düşünmək, diplomatiyanı daha yaxşı başa düşmək lazımdır. Avropada heç kim erməni maliyyə alması və ya Ermənistanın mövsümi işçiləri işlə təmin etməyə söz verməyib. Bundan əlavə, qazı Rusiyadan deyil, Azərbaycandan almaq zərurəti yaranarsa, bu, həm də Ermənistanın suverenliyi üçün yeni riskləri təhdid edir.

Bu arada, Dövlət Departamenti, USAID və Soros Fondu hər ölkədə öz xalqını, vətəni, qrant almaq üçün həlak olan 18 yaşlı əsgərlərin xatirəsini satmağa hazır olan insanları tapır. Son aylarda təkə Dövlət Departamentinin yardımı iki dəfə artaraq 250 milyon dollara çatıb, belə ki, Ermənistanda

qıd edib. Deputatlar xəbərdarlıq ediblər ki, bu sənəd Aİ və Avrasiya İqtisadi İttifaqı (Aİİ) ilə münasibətlərdə respublikaya problemlər yaradacaq.

Xatırladaq ki, qanun layihəsi 60 min vətəndaşın imzasını toplayan “Eurovot” vətəndaş təşəbbüsü qrupu tərəfindən hazırlanıb, təşəbbüsü parlamentə təqdim etmək üçün 50 min imza tələb olunub. Yanvarda Ermənistan hökuməti sənədi təsdiqləyib və baxılması üçün parlamentə təqdim edib. “Qanun qüvvəyə minəndə biz xalqımıza mühüm xidmət göstərmiş olacağıq – onlara xarici əlaqələrin tam menyusunu təqdim edəcəyik və bu, diqqətimizi mənalı müzakirələrə yönəltməyə imkan verəcək”, – Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan deyib. Onun fikrincə, ictimaiyyətin düzgün gözləntiləri olmalıdır. Eyni zamanda, Paşinyan əmindir ki, Aİ-yə daxil olmaq istəyi risklərin heç birini daha riskli etmir, əksinə, onları idarəolunan edir.

Öz növbəsində, Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov bəyan edib ki,

münasibətlərində ciddi dəyişiklik gözlənilir. Böhran uzun müddətdir ki, davam edir, lakin bu konkret hərəkət çətin ki, kəskin dönüşlərə səbəb olsun. Eyni zamanda, parlament seçkiləri yaxınlaşdıqca daha bir neçə avropayönlü bəyanatlar, hüquqi və ya kvazileqal qərarlar gözləmək olar. Məsələn, bu, referendum keçirilməsi ola bilər. Ermənistan daxilində avropapərəst ritorika yaxşı satılır və Mülki Müqavilə bundan öz reytinglərini yaxşılaşdırmaq üçün istifadə edə bilər. Amma Aİ ilə real münasibətlər möhkəmlənsə belə, yeni qarşılıqlı öhdəliklərin yaranmasına səbəb olmayacaq.

Avropaya inteqrasiya haqqında qanun layihəsi Paşinyanın partiyasına ilk növbədə 2026-cı ildə keçiriləcək parlament seçkilərində qalib gəlmək üçün lazımdır. Digər səbəb Qərb doğru geosiyasi yönləndirmə kursunun davam etdirilməsi və Rusiya ilə müttəfiqlik əlaqələrinin rədd edilməsidir. Lakin Moskva bəyanatlardan konkret addımlara keçərsə, bu, İrəvanın xarici siyasətinə güclü təsir göstərə bilər. Nəticə etibararı ilə

edib. O, sülhü bərqərar etməyə çalışa bilər, amma uğursuz olarsa, o zaman İsrailin İrana hücum etməsi tamamilə mümkündür. İnanmaq olar ki, İran buna cavab verəcək. Əgər belə bir müharibə başlasa, o zaman Ermənistanla təzyiq etmək, ya da həmişə olduğu kimi, hərbi yolla hər şeyi almaq üçün əlverişli fürsəti olacaq. Əslində Qərblə heç bir əlaqəsi olmayan və bu barədə dəqiq təsəvvürü olmayan 40-50 psevdopərəst Ermənistanı xarici siyasət vektorunu ABŞ və Aİ-yə çevirməyə sövq edir. Onlara liberalizmlə bağlı 5 sual versəniz və ya bulyonla Jan-Jak Russo arasındakı fərqi izah etmələrini istəsəniz, cavab verə bilməyəcəklər. İstisna deyil ki, əgər onlar özləri də evlərindən çıxarılmaya başlasalar, o zaman da indiki hakimiyyəti deyil, “hər şeydən əl çəkən” “keçmiş”ləri günahlandıracaqlar.

Birləşmiş Ştatlar üçün əsas prioritet neft və qaz ehtiyatlarıdır, yeni Türkiyə, Azərbaycan, həmçinin İsraildir ki, Amerika prezidentləri daha səxavətli davranırlar. Növbəti dəfə demokratiyadan danışanda, ABŞ prezidentlərini seçən 3 milyard dolların haradan gəldiyinə diqqət yetirin. Bunun böyük hissəsi İsrail lobbisindən gəlir. Onlar ödəyiblər, indi o, onlar üçün nə sifariş edirlərsə, “oxumaq” məcburiyyətindədir. Ermənistanla gəlincə, o, Qərbin prioritetləri siyahısında haradasa 10-cu yerdədir. Fransızların çoxu Ermənistanın harada oldu-

hakim qüvvənin reytinginin aşağı düşdüyü və təbliğat üçün daha çox vəsait lazım olduğu aydın olub. Bununla belə, Amerika yardımının dayandırılmasından sonra qərbpərəstlərin işində fasilə yarana bilər, çünki yerli oligarxlar maliyyələşmədəki boşluğu tam doldura bilməyəcəklər. Sadəcə ermənilər düşünür ki, Qərbdə onun yolunu səbirsizliklə gözləyən yoxdur.

Avro-ekspertlər İrəvanda

Avropa İttifaqının ekspert nümayəndə heyəti vizasız rejimin hazırlanması ilə bağlı məsələləri nəzərdən keçirmək üçün Ermənistanla gəlib. Missiyaya Avropa Komissiyasının Miqrasiya və Daxili İşlər üzrə Baş Direktorluğunun, Genişləndirilmiş Qonşuluq Danışıqları üzrə Baş Direktorluğunun, Avropa Xarici Fəaliyyət Xidmətinin və Frontex-in, sərhəd və sahil mühafizə xidmətinin nümayəndələri daxildir. Bununla paralel olaraq Ermənistan parlament respublikasının Avropa İttifaqına daxil olması prosesinin başlanmasına dair qanun layihəsini birinci oxunuşda qəbul edib.

Sənəddə qeyd olunduğu kimi, Ermənistan hakimiyyəti xalqın iradəsini ifadə edərək, ölkəni təhlükəsiz, qorunan, inkişaf etmiş və çiçəklənən etmək vəzifəsini qarşısına qoyaraq, Avropa İttifaqına qoşulma prosesinin başladığını elan edir. Təşəbbüsü hakim “Mülki Müqavilə” fraksiyasının 63 deputatı

Avropa İttifaqına yönəlmək Ermənistanın suveren hüququdur. “Göründüyü kimi, Ermənistanda müəyyən siyasi qüvvələr var ki, Aİ-yə yönəlmə (yəqin ki, Aİ-nin özünün bunda maraqlı olub-olmadığını dəqiq başa düşmədiyi halda) bu oriyentasiya ölkənin özü və bu ölkə xalqının maraqları üçün əlavə dividendlər verəcək. Bu, Ermənistanın suveren hüququdur. Amma təbii ki, ermənilərin özləri və hər kəs bunun nə dərəcədə qarşılıqlı istək olduğunu başa düşməlidir. Avropalıların özlə-

Ermənistan hökumətinin Rusiya bazarını erməni mallarına bağlasa, nə etməli sualına cavabı yoxdur. Gürcüstan nümunəsi göstərir ki, hətta böyük istək və Aİ ilə azad ticarət zonasının mövcudluğu ilə belə, Avropa bazarında möhkəmlənmək çox çətinidir. Rusiya bazarı, hətta bir neçə il gürcü mallarının idxalına tam qadağa qoyulsa da, Gürcüstanın bir sıra ixrac məhsulları üçün əsas bazar olaraq qalır.

V.VƏLİYEV

Azərbaycan Olimpiya Hərəkətində yeni dövr

Azərbaycan Olimpiya Hərəkəti öz inkişaf dövrünü yaşayır. Dövlətin idmana olan qayğısı baxımından Azərbaycan dünyada öndə gedən ölkələr sırasında. Azərbaycanda idman hərəkəti Ümummilli Lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra inkişaf etməyə başlayıb. Bununla da, demək olar ki, Azərbaycanın dünyada idman ölkəsi kimi tanınmasının əsası Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulub. Müasir dövrdə bu siyasəti uğurla davam etdirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin davamlı və məqsədyönlü fəaliyyətinin nəticəsidir ki, Azərbaycan dünyada aparıcı idman ölkələrindən biri kimi tanınır. Azərbaycanda keçirilən Dünya və Avropa çempionatları, bir daha sübut edir ki, həqiqətən də, Azərbaycanda idman uğurla və sürətlə inkişaf edir.

Olimpiya Oyunları dedikdə, yalnız idman yarışlarını, idman həyatının insanlara bəxş etdiyi dəyərləri dar mənada yox, geniş və fəlsəfi anlayış kimi qəbul olunur. Olimpiya Oyunlarının böyüklüyü idmançıların təkcə yarışlarda göstərdikləri idman nəticələri deyil, bu oyunlarda idmançı mənəviyyəti, onun kamil bir insan kimi formalaşması prosesinin reallaşdırılması, onun müqəddəs ideyalara xidmət etməsindən irəli gəlir. Olimpiya Hərəkəti sülh və əmin-amanlıqla daim yanaşı durmuşdur.

NÖVBƏTİ 4 İL MÜDDƏTİNƏ YENİ HƏDƏFLƏR

Azərbaycanda Olimpiya Hərəkətinin inkişafı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin adı ilə bağlıdır. Belə ki, 33 il bundan əvvəl - 1992-ci ildə Milli Olimpiya Komitəsi fəaliyyət göstərməyə başladı. 1997-ci ildən Milli Olimpiya Komitəsinə Cənab İlham Əliyev prezident seçildəndən sonra Azərbaycanda Olimpiya Hərəkəti vüsət almağa başladı. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev yenidən Milli Olimpiya Komitəsinin (MOK) prezidenti seçilib.

MOK-un IX Hesabat-seçki baş məclisində dövlət başçısı yekdilliklə növbəti 4 il müddətinə qurumun rəhbəri seçilib. OK-un növbəti 4 il müddətinə planları müəyyənləşdirilib. Əsas hədəf Olimpiya Oyunları, Azərbaycanda Olimpiya hərəkətinin inkişaf etdirilməsidir. Ona görə də əsas vəzifə 2028-ci ildə keçiriləcək Los-Anceles Olimpiadasına hazırlıqdan ibarətdir. Azərbaycan idmanında yeni uğurların əldə edilməsinə nail olacaqlar. Milli Olimpiya Komitəsi fəaliyyətini yaxşı şəkildə davam etdirəcək və Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında idmanda yeni uğurlar qazanılacaq.

Qeyd edək ki, Milli Olimpiya Komitəsinin təşkilatı və quruculuq işləri bir an belə səngiməyib. Azərbaycanın hər bir yerində yeni və müasir idman komplekslərinin tikintisinə başlanıldı. Azərbaycan

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev yenidən Milli Olimpiya Komitəsinin (MOK) prezidenti seçilib

Milli Olimpiya Komitəsi başqa Olimpiya komitələri üçün örnək oldu. Belə ki, Ulu Öndər tərəfindən Atlanta Oyunlarına hazırlıq haqqında sərəncamın imzalanması, hazırlığın daim dövlət nəzarəti altında saxlanması, idmançılara dövlət tərəfindən diqqət və qayğının gücləndirilməsi öz bəhrəsini vermiş oldu. Azərbaycan Atlantada 23 idmançı ilə təmsil olundu, bir gümüş medal qazandı. Azərbaycan Olimpiya ölkəsinə dövlət tərəfindən diqqət və qayğının gücləndirilməsi öz bəhrəsini vermiş oldu. Azərbaycan Atlantada 23 idmançı ilə təmsil olundu, bir gümüş medal qazandı. Azərbaycan Olimpiya ölkəsinə dövlət tərəfindən diqqət və qayğının gücləndirilməsi öz bəhrəsini vermiş oldu. Azərbaycan Atlantada 23 idmançı ilə təmsil olundu, bir gümüş medal qazandı.

cu yeri tutmuşdur. Bütün bunlar Cənab İlham Əliyevin təşkilatçılıq fəaliyyətinin uğurlu nəticələridir.

2005-ci ildə Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 5 mart tarixinin ölkəmizdə "Bədən tərbiyəsi və idman günü" olaraq təsis edilməsi bədən tərbiyəsi və idman ictimaiyyəti arasında yüksək əhval-ruhiyyəyə səbəb oldu. Bu günün seçilmə səbəbi də təsadüfi deyildi. Məhz 1995-ci il martın 5-də Ulu Öndər Heydər Əliyev ölkədə bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafında yeni strategiyaların təməlini qoyaraq, dünya və Avropa çempionatlarının qalibləri və mükafatçıları ilə görüşmüş, sağlam həyat tərzini və idmanın inkişaf tələblərini təmin etmək məqsədilə əsaslı vəsait ayıraraq, idman Fondunu yaratmış və beləliklə, böyük uğurların təməli qoyulmuşdu.

"İDMAN DOSTLUĞU MÖHKƏMLƏNDİRƏN, XALQLARARASI MÜNASİBƏTLƏRİ GÜCLƏNDİRƏN ÖNƏMLİ BİR AMİLDİR"

Artıq MOK beynəlxalq miqyasda böyük nüfuz qazanıb, fəaliyyəti və əldə etdiyi nailiyyətlərlə seçilib. Azərbaycanda keçirilən Avropa və dünya çempionatları da buna nümunədir. Belə ki, müxtəlif beynəlxalq yarışlar, bədii gimnastika, taekvando, güləş, boks, karate və s. bu kimi Olimpiya növlərinə daxil olan idman yarışları, məhz Azərbaycanda keçirilib. Əlbəttə ki, son illərdə Azərbaycanın dünyada ən sürətli tempərlə inkişaf edən ölkəyə çevrilməsi də buna imkan

yaradıb. Bakıda və bütövlükdə, Azərbaycanda idman infrastrukturunun yaradılması istiqamətində böyük işlər görüldü.

Birinci Avropa Oyunlarının Bakıda keçirilməsi də elə ölkəmizə Avropa Olimpiya Komitəsinin inamı idi. Avropa Olimpiya Komitəsinin Baş Məclisində 2015-ci ildə Birinci Avropa Oyunlarının Azərbaycanda keçirilməsi haqqında qərar qəbul edilməsi, ilk oyunların Bakıda keçirilməsi böyük nailiyyət idi. Bu cür oyunları ilk dəfə təşkil etmək Azərbaycan üçün şərəfli olduğu qədər də məsuliyyətlidir. İlk Avropa Oyunlarında 49 ölkədən 6000-dən artıq atlet idmanın 20 növündə mübarizə apardı. Yarışlar Bakıda 21 idman obyektində keçirildi. Təbii ki, bütün bunlarla yanaşı, Azərbaycan 42-ci Ümumdünya Şahmat Olimpiadası, 17 yaşadək futbolçular arasında Avropa çempionatı, Bədii Gimnastika üzrə Dünya Kuboku, "Formula-1" kimi mötəbər yarışlara uğurla ev sahibliyi etdi və özünü dünyada idman ölkəsi olaraq tanıda bildi. IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarının uğuru, idmançılarımızın inanılmaz qələbələri bunun daha bir parlaq nümayişi oldu. Azərbaycan 75 qızıl medalla birinci yeri qazandı. İdman arenaslarında Azərbaycanın Dövlət Himninin 75 dəfə səslənməsi, təbii ki, böyük qürurdur.

"AZƏRBAYCAN XALQI SAĞLAM OLMALIDIR"

Ölkə Prezidenti İlham Əliyevin hər bir idmançı və məşqçinin MOK, Gənclər və İdman Nazirliyi

tərəfindən təqaüdlərlə təmin etməsi də ölkəmizdə Olimpiya Hərəkətinə müsbət təsir edən amillər sırasındadır. MOK Azərbaycanda idmanın və Respublika Olimpiya Hərəkətinin inkişafına xüsusi qayğı göstərir. İdman sahəsinə ayrılan diqqət və göstərilən qayğı gənclərin bu sahəyə olan marağını artırır. Kütləvi olaraq bu sahəyə axın var. Bu gün Azərbaycanda bir çox müasir Olimpiya idman qurğuları tikilib istifadəyə verilib. Azərbaycanın bölgələrində onlarla müasir Olimpiya idman Kompleksi tikilib. Bakıda isə ən müasir idman infrastrukturunu mövcuddur. 70 min tamaşaçı yeri olan Olimpiya Stadionunu, Milli Gimnastika Arenası, Su İdmanı Sarayı və Bakı Atıcılıq Mərkəz və s. müasir idman qurğularıdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarının birində vurğulayıb ki, idmanın kütləvililiyini təmin edərək biz xalqımızın sağlamlığını qoruyacağıq və bizim gənclərimiz, gənc nəsil sağlam olacaq - həm fiziki cəhətdən, həm mənəvi baxımdan: "Çünki fiziki cəhətdən güclü insan adətən öz gücündən yalnız çətin məqamda istifadə etməlidir. Güclü insanda özünə əminlik var. Fiziki cəhətdən güclü insan heç vaxt ondan zəif insana qarşı zor tətbiq etməməlidir. Ancaq özünü, öz yaxınlarını, öz torpağını qoruyub. Ona görə idmanın inkişafı, sadəcə olaraq, idman nəticələri əldə etmək üçün vasitə deyil, idmanın inkişafı xalqın sağlamlığıdır və Azərbaycan xalqı sağlam olmalıdır".

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Avropa müstəmləkəyə çevrilir

Azadlığın tarixi qiymətini unudan Avropa könüllü olaraq özünü bugünkü azadlığı qorumaq üçün tarixi məna və motivasiyadan məhrum edib. ABŞ prezidenti Donald Tramp 80 il əvvəl onlara kimin və necə azadlığı verdiyinin tarixi yaddaşını məhv etməyə üstüörtülü şəkildə razılaşdığı üçün xalqı özünü müdafiə etməkdə aciz olan Avropanı müstəmləkələşdirməyə davam edəcək.

Tramp sistemli siyasətçidir və Amerikanın qurulmuş siyasi sxemləri və strukturları daxilində onların qaydalarını pozmadan fəaliyyət göstərir. Amerikanın postsovet dünya düzeninə demokratik müdaxilələrinin eyforik dövrü ABŞ-in siyasi sisteminin özünü erköyünləşdirib və zəiflədib. Amerika siyasi sistemini qloballaşma yolu ilə gələcək yeni sıçrayışa hazırlamaq üçün Amerikanın daxili qüvvələrinin cəmləşməsinə, iqtisadi pəhrizə və global ambisiyaların mötədilliyinə ciddi ehtiyac var. Trampı vəsf edənlər, onu ölkələrin daha

Trampın sərt planı və...

Bənzər bir vəziyyəti - müstəmləkə edilmiş aborigenlərin emosiyalarını - bir vaxtlar Avropa sakinləri də yaşadılar. Avropalılar hələ də Almaniyanı bu psixoloji travmaya görə bağışlaya bilmirlər. Vətən Mühəribəsi illərində rusların qurbanları və əzabları Avropanın ruhlarına keçmiş alçaldılmalarının iztirabları qədər toxunmur.

Tarixi təcrübədən istifadə edərək, Tramp da eyni şeyi edəcək – Qərb dünyasının zəif hissələrini daxildən müstəmləkəçilik edəcək. Bunun üçün vaxt qazanmaq və lüzumsuz resursları israf etməmək üçün o, güclü müstəqil dövlətlərlə hücum etməmək haqqında paktlar bağlamağa çalışacaq ki, sonra da azadlığından məhrum edilmiş Qərbin bütün gücü ilə onlara zərbə endirsin. Avropa öz kompleksləri ilə, depressiyanı yeməyə şirniyyat üçün rusofobiyanı həddən artıq yeyir, müstəmləkə materialına çevrilir, iradəsindən əl çəkir, sonra da qırğına gedir. Bu ssenaridə ABŞ yeni dünyada rəqabət qabiliyyətini saxlamaq üçün Avropanın can damarını əlindən alır. Qlobal yenidən təşkilin başa çatması ilə Avropa onun ən bərbad hissəsi ola bilər.

yaxşı gələcəyinə ümidlərlə əlaqələndirənlər ya yanılır, ya da “yeni ustad”ın sağ əlini öpməyə tələsirlər.

Trampın vəzifəsi dərin dövlətə böyük ideoloji məqsədlər naminə rahatlığı qurban verməyə hazır olmayan parazit elita balastından qurtulmağa kömək etməkdir. Rəqəmsal korporasiyalar kimi böyük siyasi oyunçular ABŞ-in hazırkı prezidentinə sədaqət andı içirlər, kiçik olanlar isə təmizlənəcək. Tramp öz effektivliyini dərin dövlətə sübut etmək istəyir. O, Baydendən daha aqressiv hərəkət edəcək. Sonuncunun dünyada strateji qeyri-sabitliyi asanlıqla kəskinləşdirməyə hazır olan radikallığı dünyanın çoxmərkəzliyə çevrilməsinin sürəti ilə əlaqələndirilir. Bayden Ukraynada mühəribəni başlatdı ki, yeni təsir sahələrinin yaranan çatları sağlansın, mobil və ağırlı qalsın. Bayden köhnə dünya nizamını qorumağa çalışan, mötədil və proqnozlaşdırıla bilən liberal mühafizəkardır. Tramp qaydaları pozmağa icazə verilən mühafizəkar inqiləbçidir.

Trampın radikallığı ondan qaynaqlanır ki, ABŞ-i qlobal ekspansiyanın yeni mərhələsinə hazırlamaq, ABŞ-in zəifləmiş suverenliyi, dünyada Amerikaya yüksək inamsızlıq və sədaqətsiz bürokratiya şəraitində qloballaşmanı durğunluqdan çıxarmaq üçün ona daxili qüvvələrin cəmləşməsi lazımdır. Mühüm amil prezidentlik müddətinin qısa olması və siyasi təbəqədə köklü dəyişiklik üçün vaxtın olmamasıdır. Trampın daxili məsələlərə həddindən artıq diqqət yetirməsi Amerika şüurunda özünün “qida bazasını” genişləndirmək hüququnu qanuniləşdirir. Qloballaşmanın yavaşlaması və beləliklə, qlobal cənubda ABŞ-in iqtisadi ekspansionizmi ilə Qərb özünü yeməyə, yəni öz Qərb sivilizasiyasının zəif hissələrinə müstəmləkəçilik siyasətini tətbiq etməyə başlayır.

Avropada rusofobiya o qədər çoxqatlı hadisədir ki, onu təkcə Amerikanın informasiya siyasətinin direktivləri deyil, əksinə, Rusiya ilə ABŞ arasındakı münasibətlərin xarici nəzakəti də gücləndirə bilər. Rusiya-Amerika tərəfdaşlığı üçün efemer perspektivlərin yaranması getdikcə populyarlaşan Avropa sağçı alternativ siyasətçilərinə rusiyapərəst eyhamları köhnə klassik rusofobik tonla əvəz etməyə şərait yaradacaq. Rusiyaya simpatiya artıq siyasi mallar bazasında qiymətləndirilməyəcək.

Birləşmiş Ştatlar Ukrayna münaqişəsinin nəticələrinə görə məsuliyyəti bölüşməmək üçün ondan çəkilməyə çalışacaq. Gözlənilən qaçılmaz sülh Rusiya ilə Avropa arasında mehriban qonşuluq münasibətlərinin perspektivlərini uzun müddət pozarsa, Birləşmiş Ştatlar onun davam etdirilməsini və ya sona çatmasını dəstəkləyə bilər. Trampın Avropanı müstəmləkəçilik zəncirində saxlamaq və gələcək üçün Avropa ilə Rusiya arasında hərbi münaqişə potensialını qorumaq üçün belə bir dünyaya ehtiyac var. Bu, Amerikanın Avropa elitalarına nəzarət üsulunun dəyişməsi ilə müşayiət oluna-

caq. Trampın sağçı Avropa alternativlərini dəstəkləməsi geosiyasi deyil, kadr işidir. Alternativistlər köhnə Bayden-Avropa elitalarını kənarda saxlamaq, onlara təzyiq göstərən aqressiv və populyar alternativistlərin fonunda güclərini itirməmək üçün onları tabe olmağa məcbur etmək üçün balanslaşdırıcı kimi lazımdır. Eyni zamanda, sağçı Avropa alternativinin özü səlahiyyətə almağa başlayan kimi rusofobiya keçəcək. Bu qaydadan hər hansı bir istisnayı xatırlamaq çətindir.

Kimsənin Avropa elitalarını yetişdirmək vəzifəsi yoxdur. Onsuz da bir gün xəyanət edəcəklər. Biz vacib bir həqiqəti xatırladıraq, Avropa xalqlarına müraciət etməliyik: kim sovet əsgəri-azadçısının abidələrini sökə, müstəmləkə materialına çevrilir və tarixi müstəqilliyini itirir. Bu, Rusiyanı xarici siyasətini avropalıların maraqlarını nəzərə almadan aparmağa məcbur edir.

Dünya mediası ABŞ-Avropa ixtilafı haqqında

Atlantikanın hər iki sahilindəki media qurumları ABŞ və Avropa ölkələri arasında münasibətlərdəki böhranı şərh etməkdə davam edir. Müşahidəçilər bildirirlər ki, böhran təkcə NATO-nun sabitliyinə deyil, bütün mövcud dünya nizamına problem yaradır.

MSNBC (Nyu York, ABŞ)

Tramp Ukraynanı rus avtobusunun altına atıb. NATO növbəti ola bilər

NATO ciddi problem içindədir və o, soyuq mühəribədən sonrakı bütün dünya nizamını təhdid edir. Alyansın 75 illik tarixində ilk dəfədir ki, onun ən nüfuzlu üzvü öz işlərindən uzaqlaşır və hətta onu tərk edə bilər.

The Economist (London, Böyük Britaniya)

Donald Trampın Avropaya hücumu

Bəzi Avropa liderləri qorxmağa başlayıblar ki, Amerikanın planları ilə əsl müqayisə Yalta və Avropanın Qərb və Rusiya təsir dairələrinə yeni bölünməsi ola bilər... Amma xaos həm də Ukrayna və onun müttəfiqləri üçün bundan sonra baş verənlərə təsir etməyə cəhd etmək imkanı yarada bilər.

Le Monde (Paris, Fransa)

Avropa tarixi bir problemlə üz-üzədir

ABŞ və Avropa eyni vaxtda bir-birinə qarşı ideoloji mühəribə apararkən Ukraynada “ədalətli və davamlı” sülhə nail olmaq üçün birlikdə işləyə biləmi? Bu, avropalıların gələcəyi üçün vacib sualdır. Onlar tələyə düşdüklerini, təhlükəsizlik baxımından indi özünü dostdan çox düşmən kimi aparan müttəfiqdən asılı olduqlarını gec dərk edirlər... Münhendə avropalılar qəfildən işiq gördülər.

Le Temps (Lozanna, İsveçrə)

ABŞ-in avropalılara qarşı qabaqlayıcı zərbəsi

İkinci Dünya Mühəribəsinin xarabalıqları üzərində qurulan transatlantik alyans eniş-yoxuşlarını görüb. Amma bu həftə sonu Münhendə çöküşün başlanğıcı oldu. Amerikalı müttəfiq sadəcə əzəllərini əyməkdən daha çox şey etdi... O, hətta danışıqlar masasına oturmaqdan belə imtina etdi. Ümumi dəyərlər və ümumi təhlükəsizlik indi böyük sual altındadır.

Rzeczpospolita (Varşava, Polşa)

Tramp Avropanı matda qoyur. Kəşfiyyat qüvvədədir

Tramp avropalı müttəfiqlərin təşəbbüsünü gözlemədi... O, “Qoca Dünya”nın qərb hissəsinin paytaxtlarına məktublar göndərərək onları divara söykəməyə üstünlük verdi, orada Ukraynanın təhlükəsizliyini təmin etmək üçün hansı töhfəni verməyə hazır olduqlarını soruşdu: əsgərlərlə, silahlarla və pulla... Bu strategiyanın işə yaraya biləcəyinə işarələr var.

Sinxua (Pekin, Çin)

Çin dəyişən dünyada konstruktiv qüvvə olaraq qalır

Münhen Təhlükəsizlik Konfransındakı çıxışında ABŞ-in vitse-prezidenti J.D.Vens Avropa dövlətlərini demokratiya və immiqrasiya ilə bağlı tənqid etdi... Vance-in Almaniyanın daxili işlərinə açıq-aşkar müdaxiləsi digər dövlətlərin suverenliyini pozur və diplomatik gərginliyə səbəb ola biləcək birtərəfliyi əks etdirir... Çinin xarici işlər naziri Van Yi, Çinin qlobal sabitləşdirici qüvvə kimi qalacağını ” bərabər və nizamlı çoxqütblü dünyanı dəstəkləmək təklifi geniş müzakirə edilmiş və təqdir edilmişdir.

Der Spiegel (Hamburq, Almaniya)

Xaos yeni normaldır

Avropa Münhendə bu həftəsonundan sonra göründüyü kimi, amerikalıların nəzərində ciddi geosiyasi oyunçu deyil. Hətta Rusiya ilə münaqişədə olduğu kimi, Avropanın təhlükəsizlik maraqlarına ciddi şəkildə toxunulduğu halda belə, onlar nəzərə alınmır. Bu, rüsvayçılıqdır... Bu günlərdə transatlantik münasibətlərə ciddi ziyan dəyib. Almanlar və ümumiyyətlə avropalılar bu vəziyyətdə özlərini necə aparacaqlar?

V.VƏLİYEV

Real, əsl Ermənistan iddiası fonunda ƏSL REALLIQLAR

Dəfələrlə tarixi Ermənistanın deyil, real, əsl Ermənistanın haylar üçün daha “münasib” olacağı barədə çıxış edən erməni baş nazir Nikol Paşinyanın ortadakı “mənzərəni” görmədiyi, daha doğrusu, görməməzliyə vurması hayları bərk qıcıqlandırır. Bəli, əslində, real Ermənistan daha məqbul variant olmalı idi, nəinki, tarixi Ermənistan nağılları fonunda bir cəfəngiyyat. Məsələ burasındadır ki, real Ermənistan deyilən də heç haylar üçün “xoş” deyil, çünki ortada olan əsl reallıqlar onlar üçün həzm olunacaq görünmür. Çünki real Ermənistan iddiası fonunda əsl reallıqları görərmənilər öz vəziyyətlərini görmüş olurlar və artıq acınacaqlı durumlarını təkzib edə də bilmirlər...

Günahkar da, səbəbkar da özləridirlər və elə əsl reallığın biri də məhz bundan ibarətdir

Küçə nümayişlərində əli sarıqlı, bel çantalı bir nümayişçinin çıxır-bağır salmasını böyük bir “hünər” hesab edən haylar onu baş nazir kürsüsünə “oturdanda” elə bilirləmiş ki, onlar bundan sonra yağ-bal içində olacaqlar. Məsələ burasındadır ki, həmin o “yaralı nümayişçi” elə həmin kürsüdə oturan kimi haylar xəyallarının yanlışlığı olduğunu başa düşdülər. Çünki ortada heç bir dəyişiklik görmədilər. Əksinə, reallıqlar öz çılpalıqlı ilə gözələrinin qarşısına qoyuldu, özü də əsl reallıqlar, qondarma yox. Əsl reallıqlar da məhz hayların hay-hayının gedib, vay-vayının qaldığını göstərən reallıqlar idi və bunu görərmənilər istənilən erməni bir başına, bir də dizinə döyməli oldu. Amma başlarına döydürən reallıqların səbəbkarları da elə özləri, öz yanlış davranışları, xislətləri və ümumiyyətlə, özlərinə məxsus ermənilikləri idi ki, onları üz-üzə qoydu.

Əgər haylar elə zənn edirlərsə ki, onları bu vəziyyətə Nikol Paşinyan qoyub, bərk yanırlar. Onlar “yanlış yol” tutduqları üçün belə arzuolunmaz vəziyyətlə qarşılaşıblar. Amma Nikolun onları bu vəziyyətə saldığını düşünənlər heç də az deyillər. Ermənistan məxsus mətbuat səhifələrindən də görünür ki, onu “qınamaq” artıq ənənəyə çevrilib. Məsələ burasındadır ki, bəli, Vovayeviç hayların “istəklərindən”

hakimiyyəti ələ keçirmək üçün xüsusi şəkildə, özünəməxsus hiyləgərliklə istifadə edə biləcəyi, vəziyyəti dərhal dəyişmək üçün onun “sehrli çubuğu” olmalı idi. Bu isə elə erməni nağıllarından qətiyyətlə fərqlənən deyil və buna ümid etmək, ən yaxşı halda, sadəlövlük sayılır. Lakin hələ də nəyə isə ümid etmək birbaşa axmaqlıqdır. Çünki arzuolunmaz vəziyyəti, xoşagəlməz halı dəyişmək üçün ən azından potensial imkanlar lazımdır və bunu da Ermənistanda axtarmaq belə mümkün deyil.

Ermənilər xam xəyallara düşməli deyil, gördükləri əsl reallıqları qəbul etməlidirlər

Hazırda erməni cəmiyyəti əhəlinin hər mənada ödəmə qabiliyyətinin yox dərəcəsində olduğunu fərqindədir. Onun da fərqindədir ki, bu cür ödəmə qabiliyyəti olmadığı halda, üstəlik, ictimai nəqliyyatın belə qiymətləri durmadan artırılır. Doğrudur, Nikol Paşinyan küçə nümayişlərində erməni xalqına qızıldan dağlar vəd edirdi və hakimiyyəti ələ keçirdikdən dərhal sonra hər bir erməninin yaşayışını “düzəltmək” barədə vədlər verirdi, lakin onun vədlərinə də düşünmədən inanaraq ermənilər özləri idilər. Sanki haylar dərk edə bilmirdilər ki, bütün bunlar əsl reallıqlar deyil. Bax elə əsl reallıqlardan biri də onlar üçün vergilərin qiymətlərinin artırılmasıdır. Bütçəsi yox dərəcəsində olan bir ölkədə vergilərin artırılması gözlənilən idi və məhz bu reallığı əvvəlcədən görmək, dərk etmək lazım idi. İndi artıq çox gecdir və ermənilər gördükləri əsl reallıqları qəbul etmək məcburiyyətindədirlər.

Maraqlıdır, İrəvanın küçə və meydanlarında axmaqcasına revanş barədə hay salan haylar görmürlərmi bu reallıqları? Revanşistlər ortada olan əsl reallıqların fonunda nəyə güvənirlər və acınacaqlı durumda olan ölkələrinin halı ilə bu axmaq fikrə düşüblərmi? Məgər onların axmaqlılıqları, mənasız və əsassız iddiaları özü də əsl reallıqlar fonunda gülünc deyilmə? Əlbəttə ki, gülüncdür. Bu gün öz ölkəsini təmin edə bilməyən, ödəmə qabiliyyəti olmayan əhali üçün ictimai nəqliyyatın qiymətlərini və vergiləri

artıran və bununla da bütçəsini qismən təmin edəcəyini “ümid edən” bir ölkədə hansısa revanş sözünü işlətmək belə, ilk növbədə, yanlışlıq olmaqla yanaşı, həm də xam xəyallara düşmək deməkdir. Bax elə əsl reallığın biri də budur.

Paşinyan əsl Ermənistanın mənzərəsini ortaya qoydu və beləliklə, əsl reallıqları da haylar görmüş oldular

Erməni baş nazirin, Nikol Paşinyanın arvadı Anna Akopyanın heç bir dövlət vəzifəsi tutmadan dövlət başçısının səlahiyyətlərini öz üzərinə götürməsi də əsl, real Ermənistanın hazırkı mənzərəsidir. Daha doğrusu, növbəti əsl reallığın biri də budur. Bir ölkə rəhbərinin arvadının heç bir səlahiyyət sahibi olmadan yetərincə kompetensiyaya “sahib çıxması” elə həmin ölkənin özünün də konstitusiyasına ziddir. Bax elə əsl Ermənistanın mövcud olan əsl reallığı bundan ibarətdir və hazırda bunu ermənilər özləri də yaxşı görürlər. Görürlər ki, ölkə “bir təhər” idarə olunur və bu idarəetməni kim oldu öz əlinə götürməyə çalışır. Daha doğrusu, xaos elə hakimiyyətin özündə də yetərincədir və bunu elə Anna Akopyanla bağlı deyilənlər də təsdiq edir. Özü də “əsl reallığı” göstərir.

Haylar görürlər ki, dövlət borcunun görünməmiş artımı davamlı xarakter alıb. Görürlər ki, bütçə kəsiri olduqca böyükdür. Qondarma, yalançı islahatlar adı altında Ermənistan hakimiyyətinin uğursuzluğunu da müşahidə edirlər. Hətta əhəlinin etimadının yox dərəcəsində olması da göz önündədir. Göz önündə olan daha bir məqam odur ki, əsl Ermənistan Nikol Paşinyanın özünün, ailəsinin və komandasının iştirak etdiyi korrupsiya kampaniyasıdır. Tarixi deyil, əsl, real Ermənistan dedikdə, Nikol Paşinyan görünür, heç özü də başa düşmürmüş əsl reallıqları. Bu gün tarixi, yeni, qondarma, xəyali, utopik Ermənistandan imtina etmək iddiasını ortaya atan Paşinyan əslində, elə əsl Ermənistanın mənzərəsini ortaya qoydu və beləliklə, əsl reallıqları da haylar görmüş oldular. Görmüş oldular ki, əsl, real Ermənistanda əsl reallıqlar nədən ibarətdir...

İnam Hacıyev

MƏTLƏB
Metlebsalahov@mail.ru

Tramp və Putin Ukraynanı bölüşdürürlər – Avropa oyundankənardır...

“Belə görünür ki, Tramp hazır planla hakimiyyətə gəlib”

Donald Tramp hakimiyyətə gələr-gəlməz dünya siyasəti əməllicə çalxalanmağa başlayıb. Amerikalı milyarder Ağ Evə gələn kimi özündən əvvəlki Co Bayden administrasiyasının bütün stereotiplərini bir-bir məhv edib siyasi zibilliyə tullamaqda davam edir. USAİD kimi bir canavar təşkilatın çökdürülməsindən başlamış, Ukraynanın taleyini Rusiya lideri Vladimir Putinlə müzakirəyə çıxarmağa qədər ən kritik qərarlar verən hazırkı ABŞ administrasiyası, indi də “qoca qitə” üçün yeni sürpriz qərarlara imza atır. Budur, ABŞ və Rusiya artıq Ukraynanın taleyini həll etmək üçün Səudiyyə Ərəbistanında danışıqlara da başlayıblar. Hər nə qədər də Avropa liderləri dəliçəsinə D.Trampın təkbəşinə prosesləri öz nəzarətinə almaq cəhdinə qarşı çıxsalar da, fakt ortadadır ki, Ağ Ev Ukraynanın taleyini Rusiya ilə təkbəşinə həll etmək qərarına gəlib. Avropa liderlərinin Paris görüşündə səsləndirilən fikirlər daha çox özünümüdafiə xarakterlidir və Avropa qitəsindəki siyasi liderlərin baş verənlər qarşısında konkret planlarının olmadığına sübutdur.

D.Tramp seçkilərdən əvvəl səsləndirdiyi “hər şey tamamilə başqa olacaq” bəyanatını artıq əməli işdə tətbiq edir. Diqqət edin, bu adam ikinci hakimiyyət dövründə ABŞ-ın özünün onilliklərdə davam edən stereotiplərini tamamilə ortadan qaldırmaq və dünya siyasətində mövcud qaydaları dərhal kökündən dəyişməklə işə başladı. Həm ABŞ-dan axıdılan milyon və milyardlara “stop” dedi, həm də Avropa qitəsinə hər şeyin bundan sonra başqa olacağını göstərdi. Əslində, Paris görüşündə Avropa Birliyi liderləri Ukraynanın taleyindən daha çox D.Trampdan özlərinə qarşı yaranaacaq təhlükə barədə həyəcan keçiriblər.

“Xüsusilə ABŞ-dan Avropaya axan “dollar bulağı”nın yeni prezident tərəfindən qapadılacağı, NATO-nun ABŞ-ın himayəsindən çıxacağı avropalıları qorxuya salıb”

Xüsusilə neçə o illiklərdir ki, ABŞ-dan Avropaya axan “dollar bulağı”nın yeni prezident tərəfindən qapadılacağı, NATO-nun ABŞ-ın himayəsindən çıxacağı kimi məsələlər avropalıları qorxuya salıb. Onları həm də D.Tramp-V.Putin ittifaqının Avropa üçün yaradacağı problemlərdən narahatdırlar. Üstəlik, ABŞ prezidentinin “qoca qitə”nin iştirakı olmadan Ukrayna böhranını Səudiyyə Ərəbistanında Moskva ilə müzakirəyə çıxarması da artıq yeni Ağ Ev sahibinin Avropa Birliyinin mövqeyinə heç bir əhəmiyyət vermədiyini ortaya qoyur.

Hazırda Ağ Evin məhz Moskva ilə müəyyən danışıqlara girməsi bundan sonrakı hadisələr üçün fərqli proqnozlar da ortaya qoyur. Bu vaxta qədər Ukraynanı müdafiə edənlərin indi də qarşı tərəflə danışıqlar aparmaq maraqları avropalıları daha çox təlaşdırıb. Hər zaman ABŞ-ın dəstəyinə arxalanan Avropa Birliyi ölkələri, bu son proseslərdən sonra özlərini meydana “tək qalmış” sayırlar. Belə hesab olunur ki, avropalılar təkcə dəstəkdən məhrum olmayıblar, həmçinin, Rusiyanın savaş açmaq planının da ortaya çıxma ehtimalı ilə üz-üzə qalıblar. İndi “qoca qitə” öz taleyi, özünün bundan sonrakı vəziyyəti ilə bağlı daha çox narahatdır. Hətta mümkün olacaq savaşa, müharibəyə hazırlıq görülməsinin labüdlüyü barədə də düşünülür. D.Trampın dünya siyasətində aniden kəskin dəyişiklik startı belə görünür ki, qarşıdakı müddətdə daha ajiotaj situasiyanın ortaya çıxmasına və gözlənilməz addımların yaranmasına səbəb olacaq.

Ətraf mühit daima mühafizə edilməli, qorunmalıdır

İnsanlar təbiətə, ətraf mühitin mühafizəsinə, təbii resurslara olduqca həssas yanaşmalı, təbii ehtiyatlarından səmərəli istifadə etməlidirlər ki, arzuolunmaz nəticələr olmasın. Əgər həssas yanaşılmasa, ətraf mühit, ekologiya nəzərə alınmasa, bunun ağır nəticələrə gətirib çıxarılacağı gözləniləndir. Xüsusən də ekoloji problemlərin olmaması üçün təbiətə olan mənfi təsirlərin minimuma endirilməsi gərəkir və bunun üçün də ətraf mühit mühafizə edilməli, qorunmalıdır.

Ölkəmizdə ekoloji məsələlər daim diqqət mərkəzindədir və bu baxımdan da ətraf mühitin mühafizəsinə xüsusi həssaslıqla yanaşılır. Bütün sahələrdə olduğu kimi, ekoloji problemlərin həlli, ətraf mühitin mühafizəsi istiqamətində də məhz ölkə rəhbəri cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə mühüm işlər görülür. Məqsəd ekoloji tarazlığın qorunması, bərpa edilməsi və ətraf mühitin mühafizəsinə nail olmaqdan ibarətdir. Buna görə də meşələrin bərpa edilməsi və eləcə də yaşıllıqların artırılmasına, ələlxüsus, ekoloji baxımdan dayanıqlı sosial-iqtisadi inkişafa dair milli proqramlar, həmçinin ölkəmizdə hidrometeorologiyanın inkişafına dair Dövlət Proqramı uğurla yerinə yetirilir. Təbii sərvətlərin bərpa edilməsi, mühafizəsi, milli parkların salınması, yaşıllıq sahələrin genişləndirilməsi və bu kimi işlər deyilənlərin tədiq edir.

Məhz 2010-cu ilin "Ekologiya ili" elan edilməsi dövlətimizin, dövlət başçımızın, cənab Prezident İlham Əliyevin ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsinə, qorunmasına olan diqqətinin bariz nümunəsidir. Azərbaycan vətəndaşları şahiddirlər ki, ölkəmizdə istər "Ekologiya ili" çərçivəsində,

istərsə də sonrakı illərdə milyonlarla ağac əkilib, yaşıllıq sahələri genişləndirilib. Bütün bunlar ətraf mühitin, ekologiyanın qorunmasına xüsusi diqqətin olduğunu təsdiq edir. Respublikamızda aparılan sosial-iqtisadi islahatların tərkib hissəsi olaraq, ətraf mühitin mühafizəsinin, insanların sağlam təbii mühitdə yaşamasının və təbii sərvətlərdən xalqımızın rifahının yaxşılaşdırılması naminə istifadə edilməsinin prioritet məsələlərdən olduğu bu baxımdan qətiyyən təkzib edilə bilməz. Xüsusən də ekoloji tarazlığın qorunması naminə sadələnlərin vacibliyi hər zaman nəzərə alınır və bu istiqamətdə görülən işlər də göz önündədir. Ona görə də əminliklə deyə bilərik ki, müstəqilliyimizin bərpasından sonra ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində əsaslı dönüş yaranıb, meşələrin, biomüxtəlifliyin qorunması üçün bir çox təbii sərvətlərin, təbii ehtiyatların mühafizəsi, eyni zamanda da faydalı qazıntılardan

səmərəli istifadə istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilib.

Ətraf mühitin sağlamaşdırılmasına, təbii sərvətlərdən xalqımızın rifahının yaxşılaşdırılmasına naminə istifadə edilməsinə məhz dövlətimizin, dövlət başçımızın xüsusi önəm verməsini etiraf etməliyik. Çünki ətraf mühitin sağlamaşdırılması məsələlərinə də göstərilən qayğının şahidiyik. Təsədüfi deyil ki, ölkəmizdə ekoloji durum əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşıb. Müstəqilliyimizin bərpasından əvvəl yaranan ekoloji problemlərin aradan qaldırılması və səmərəli idarəetmə sisteminin yaradılması da göz önündədir. Hər halda, bütün bunların fonunda, ekoloji tarazlıqla bağlı tədbirlərin məhz Azərbaycanın beynəlxalq miqyasda nüfuzunun artmasını da təsirsiz ötüşmədiyi sirr deyil və bunu hər birimizi çox yaxşı bilir. Artıq onu da yaxşı bilir ki, ekologiya və ətraf mühit mühafizə edilməli və qorunmalıdır.

dır.

Təbii ki, insan cəmiyyəti inkişaf etdikcə, texniki vasitələrin istismarı və istifadəsi artıqca bunun təbiətə, ətraf mühitə təsirləri də artır, genişlənir. Müxtəlif istehsal və emal müəssisələrinin sayının artması, avadanlıqların, maşınların sayının günü-gündən çoxalması təsirlərin böyüməsinə zəmin yaradır. Ən azından tullantıların səviyyəsinin artması müşahidə edilir. Xüsusən də, atmosfərə buraxılan zəhərli qazların həcmünün böyüməsi bu fonda lap əvvəldən də gözlənilən idi. Amma etiraf etmək lazımdır ki, insan cəmiyyəti öz inkişafından, tərəqqisindən qalan deyil və deməli, belə çıxır ki, həmin zərərli təsirlər bundan sonra da məntiqi olaraq arta bilər. Məsələ burasındadır ki, biz həmin tullantıların, həmin zəhərli maddələrin ətraf mühitə qarışmasını, ətraf mühiti çirkləndirməsini minimuma endirə bilərik. Ən azından səmərəli istifadə qaydalarına riayət etməklə buna nail olmaq olar. Bunun isə ekoloji baxımdan faydası ilə yanaşı, təbii ehtiyatların gələcək nəsillərə də miras qoymaq kimi həm də bir çox istiqamətlərdə əhəmiyyəti də danılmazdır.

Cəmiyyət təbiətə, ətraf mühitə, ekologiyaya nə qədər az mənfi təsir etmiş olarsa, bir o qədər də öz mühitini sağlam və zərərsiz edə bilər. Əgər insanlar təbiəti çirkləndirməkdən çəkinərsə, daha dəqiq desək, çirklənməni minimuma endirməyə çalışarlarsa, bacardıqca onu qoruyarlarsa, özlərinin sağlam yaşayışlarını, gələcəklərini təmin etmiş olarlar. Hər halda, məsələn, global istiləşmə, eləcə də, su qıtlığı kimi problemlər öz-özündən peyda olmayıb və belə global məsələlər insan amilinin təsiri nəticəsində ortaya çıxmış olub. İnsanlar başa düşməlidirlər ki, ekologiyayı, ətraf mühiti qorunmadıqca, dünyamız məhvə doğru sürüklənir. Başa düşməlidirlər ki, dünyanı məhv olmaqdan qorumaq üçün birinci növbədə ətraf mühiti qorumaq lazımdır.

İnsan cəmiyyəti öz sağlamlığını, öz həyatını, eləcə də özünün yaxınlarının, doğmalarının qarşılaşa biləcəyi təhlükələri nəzərə alırsa, mütləq ekologiya və ətraf mühitin qorunmasına həssas yanaşmalıdır. Təkcə dövlət deyil, ailələr də bu məsələlərə diqqət etməli, bizi əhatə edən ətraf aləmin çirklənməməsi üçün bütün imkanlarını səfərbər etməlidirlər. Hər bir uşaq azyaşlı olmasına baxmayaraq, məhz elə bir ruhda tərbiyələndirilməlidir ki, bizi əhatə edən ətraf mühitə, onun çirklənmə probleminə etinasız olmasın. Əksinə, hər bir insan övladı ekologiyanın, ətraf çühitin mühafizə edilməsinə həssas yanaşmalıdır. Həssas yanaşmalı və bir-mənəli şəkildə qəbul etməlidir ki, barəsində qeyd olunan məsələlər heç zaman unudulmamalıdır və ekologiya, ətraf mühit hər zaman mühafizə edilməli, qorunmalıdır...

İnam Hacıyev

“Azərbaycanla Çin arasında son zamanlar təmaslar xüsusilə artıb”

“Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 20-də Davosda Çinin CGTN (China Global Television Network) telekanalına müsahibə verib. Dövlət başçısının müsahibəsi fevralın 11-də bu televiziya kanalında yayımlanıb”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında politoloq Turan Rzayev deyib.

Onun sözlərinə görə, Prezident müsahibə zamanı ABŞ-la münasibətlərdən danışdı: “Biz prezident Trampın ABŞ-a rəhbərlik etdiyi zamanı xatırlayıırıq və son 4 ildə Bayden administrasiyasının Azərbaycana ədalətsiz yanaşması səbəbindən əlaqələrimizin tamamilə korlanmasından fərqli olaraq, bizim əlaqələrimiz çox

uğurla inkişaf edirdi. Beləliklə, Prezident Trampa birgə işləməklə bağlı əvvəlki təcrübəmiz çox müsbət idi. Biz gözləyirik ki, ABŞ-Azərbaycan münasibətlərində itirilmiş illər hesab etdiyimiz bu 4 il artıq tarixə qovuşacaq və biz yenidən başlayacağıq”.

Rəsmi Bakının Trampdan əsas gözləntisi ABŞ-la münasibətlərin normallaşmasıdır. Prinsipcə, Prezidentin də dediyi kimi, Azərbaycanın ABŞ-la problemi yoxdur. İki ölkə arasındakı münasibətlərin hazırkı vəziyyəti son 4 ildə Bayden administrasiyasının Azərbaycana ədalətsiz yanaşması ilə bağlıdır. Bakı Trampın bu vəziyyəti düzəldəcəyinə ümid edir. Azərbaycan Cənubi Qafqazın ən mühüm ölkəsidir. Rusiya və İranla sərhədin olması, Mərkəzi Asiyaya qapı rolunu oynama-

si, enerji resursları baxımından zənginliyi və İsrail, Türkiyə kimi strateji tərəfdaş və müttəfiqinin olması ölkəmizin ABŞ üçün dəyərini artırır. Bunu Tramp da yaxşı bilir. Buna görə Bakı onun hakimiyyəti dövründə münasibətlərin normallaşmasına ümid edir.

Prezidentin jurnalistin “Çinlə ABŞ arasında qarşılıqlı əlaqələri necə görürsünüz” sualına cavabı da diqqət çəkib. Prezident İlham Əliyev deyib ki, “Bəli, bu, dünya üçün çox yaxşı bir xəbər idi ki, Çin və ABŞ rəhbərləri yenidən təmasdadırlar”. Azərbaycanla Çin arasında son zamanlar təmaslar xüsusilə artıb. Bakı Pekinlə əməkdaşlıqda, Asiya bazarında yer tutmaqda maraqlıdır. Prezident Çin lideri Si Zinpinini daha yaxşı tanıdığına, onunla dəfələrlə görüşdüyünü deyib. Bu, çox mühümdür. Çin kimi bir ölkənin rəhbəri ilə şəxsi əlaqə yaratmaq, hətta zamanla dostluq münasibəti qurmaq perspektivdə Bakıya müsbət dividendlər gətirə bilər.

Azərbaycan Çin və ABŞ-in gücünün fərqiəndir. Çinlə əlaqələr yaxşı olsa da, Azərbaycan ABŞ-la da əməkdaşlığı genişləndirmək istəyir. Xüsusilə Trampın ölkəmizə səfər etməsi tarixi addım ola bilər. Müsahibədən bu qənaətə gəlmək olar ki, Prezident Çin və ABŞ arasında balans siyasəti aparmaq istəyir. Pekini daha yaxşı tanıyan Bakı balans üçün Vaşinqtonla da münasibətlərin inkişafında maraqlıdır”.

Ayşən Vəli

Elcin Bayramli

Ailədaxili zorakılıq niyə artır? Əsl səbəb budur!

Son günlərdə ictimaiyyət tərəfindən müzakirə olunan məsələlərdən biri də, ailədaxili zorakılıqla bağlı açıqlanan statistikadır. Ənənəvi olaraq bizim cəmiyyətdə ailədaxili zorakılıq adətən kişilərin qadınlara qarşı hərəkətləri ilə formalaşıb. Lakin son dövrlərdə qadınların kişilərə qarşı zorakılıq halları da artır. Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin açıqladığı məlumatlara görə, ötən il 58 kişi gender əsaslı zorakılığa məruz qalıb. Və bu rəqəm hər il artır.

Əlbəttə, bu cür hallara bütün qeyri-sağlam cəmiyyətlərdə rast gəlinir. Söhbət cinsindən asılı olmayaraq zorakılıqdan gedir. Ümumiyyətlə, cinsindən, tərəfindən asılı olmayaraq zorakılıq qeyri-insani hərəkətdir və yolverilməzdir. Bu halda sağlam psixologiyadan söhbət gedə bilməz. Bu, mənəvi deqradasiyadan daha çox, səhiyyənin, psixoterapiyanın problemdir. Çünki şübhə yoxdur ki, bu şəxslər ağır dərəcəli psixi xəstədirlər. Bu şəxslər qapalı dispanserlərdə ciddi müalicə almalı, sağaldıqdan sonra cəmiyyətə buraxılmalıdırlar. Çünki onlar ailədaxili zorakılıqla yanaşı, ağır cinayətlər, zorlama, qətl və s. cinayətlər törədə bilərlər və törədirlər də.

Aydın məsələdir ki, cəmiyyətdə hamı psixi cəhətdən sağlam deyil. Hansı cəmiyyətdə stress daha çoxdur, mənəvi deqradasiya daha yüksək gedibse, qeyri-sağlam münasibətlər varsa, orada belə hallar həmişə olacaq. Amma bunun qarşısını almaq üçün müvafiq institutlar, sistemlər var. Bunun ən başlıca yolu da əhalinin kütləvi şəkildə məcburi psixi müayinəsinin təşkil olunmasıdır. Necə ki, insanlar üçün narkoloji müayinələr təşkil edilir, psixoloji müayinələr də təşkil edilməlidir. Çünki psixi problemlili insanlar potensial cinayətkarlardır. Bunların azad şəkildə ortada gəzməsi doğru deyil.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, münasibətlər zamanı heç də hər iki tərəf psixi problemlili olmur. Deməli, digər tərəf bunu başa düşüb vaxtında tədbir görməlidir. Ya ayrılmalıdır, ya da qarşı tərəfi müalicə etməlidir. İnsanlar ailə qurarkən qarşındakının psixi vəziyyətini nəzərə almalıdır. Psixi xəstə ilə hər hansı bir mübahisə, münaqişə və s. proses gec-tez cinayətlə nəticələnir. Buna görə də problemin kökündə psixiatriya və mənəvi deqradasiya amili dayanır.

Sırf qadınların kişilərə qarşı zorakılığının artmasına gəldikdə, burada əsas rol mənəvi deqradasiya oynayır. Kişilərin zorakılığı getdikcə azaldığı bir vaxtda qadınların zorakılığa meylinin artması bunu göstərir. Bütün bunlar cəmiyyətin matriarxat sistemə keçməsinə də göstərir. Son vaxtlar qadınların hegemonluğu artır, hətta bəzən həyat yoldaşına qarşı hər hansı zorakılıq və yaxud ailə başçısının haqlı tələbinə qarşı tabeizlik edilir. Bu da artıq mənəvi deqradasiyanın göstəricisidir. Ona görə də bu həddə gəlməmişdən qabaq, yəni ailədə əgər dözülməz hallar varsa, sadəcə sivil qaydada ayrılmaq olar. Bu baxımdan istər kişinin qadına, istərsə də qadının kişiye zorakılığı qeyri-normal, qeyri-insani haldır.

Ona görə də hesab edirəm ki, bu cür insanların əksəriyyəti psixi xəstədir. Bu, faktiki tibbi diaqnozdur. Psixi xəstə olmayan insan heç vaxt nəinki doğmalarına, heç kənər şəxslərə də xəsarət yetirməz, zorakılıq etməz. Bu səbəbdən də əlac ona qalır ki, kütləvi şəkildə əhalinin psixi müayinəsi təşkil edilsin. Çünki bu cür insanların cəmiyyətdə rahat, sərbəst hərəkəti digərləri üçün ciddi təhlükə yarada bilər.

Ümumiyyətlə, ailə yalnız qarşılıqlı anlaşma, birgə yaşayış, bir-birini sevmək, onun dəyərlərinə, xarakterinə uyğunlaşmaq mənasını daşıyır. Əgər bu kriteriyalar yoxdursa artıq heç bir ailədən söhbət gedə bilməz. Bu, artıq ailə deyil, 2 şəxsin bir yerdə yaşamasıdır. Bunlar tamam fərqli şeylərdir.

Tarix boyu insan cəmiyyəti belə yaşayıb, ailə daxilində mübahisələr də olub, fikir ayrılığı da olub, lakin bunun yolu zorakılıq deyil, problemi müzakirə edib doğru yolu tapmaq və birgə qərar verməkdir. Əgər heç cür alınmırsa, demək artıq ailə bitmişdir, sakitcə ayrılmaq vaxtıdır. Əks halda, bunun axırı ciddi problemə gətirib çıxaracaq.

Buna görə də gənclər evlənərkən həyat yoldaşını maddi yox, mənəvi kriteriyalar üzərindən seçməlidir. Təcrübə və faktlar göstərir ki, mənəvi kriteriyalar üzərində qurulan ailələrlə heç bir problem olmur. Maddi dəyərlər üzərində qurulan ailələrdə isə daim problemlər baş verir və sonda ən yaxşı halda ailə dağılır.

Ailənizi qoruyun, problem varsa müzakirə edin, ağsaqqal fikri dinləyin, həll yolu tapın. Ata-babalarınız, ana-nənələriniz bunun əyani nümunəsini verib. Yenidən Amerika kəşf etməyin yeri yoxdur.

“XXI əsrdə dünyada uşaqların tərbiyəsi və dəyərlərinin formalaşması artıq tək valideynlərin məsuliyyətində deyil. Z nəslə və Alfa nəslə uşaqları valideynlərdən çox, sosial media və rəqəmsal platformalardan təsirlənir. Bu gün uşaqları öyrədən ilk nəsnə “YouTube”dur. Ailə uşağın ilk tərbiyə aldığı mühitdir. Lakin bu gün çox valideynlər tərbiyə yükünü məktəblərə və cəmiyyətə ötürür. İş rejiminin ağır olması, texnologiyanın həyatın mərkəzinə çevrilməsi və valideynlərin sosial mediaya olan marağı onların övladları ilə daha az vaxt keçirməsinə səbəb olur”. Bu sözləri araşdırmaçı sosioloq Məhbubə Mehdiyeva SİA-ya açıqlamasında deyib.

Onun sözlərinə görə, məktəblər cəmiyyətin ən böyük qüvvəsidir: “Müəllimlər uşaqlara dəyərləri öyrətməyə çalışırlar və məktəblər ailənin verdiyi tərbiyəni tam əvəz etməməyə çalışmamalıdır. Həmçinin uşaqların çoxu gün ərzində saatlarla telefon və kompüter qarşısında vaxt keçirir. “TikTok”, “YouTube” və “Instagram”

Uşaqların tərbiyəsi ilə kimlər məşğul olmalıdır: valideyn, yoxsa məktəb?

AYDINLIQ GƏTİRİLDİ

kimi platformalar onların dünya-görüşünü və dəyərlərini formalaşdırır. Ənənəvi valideyn nəsihətləri yox, sosial media fenomenlərinin, bloggerlərin və təsir gücünə malik şəxslərin fikirləri əsas istiqamətverici qüvvəyə çevrilir.

Sosioloq həmçinin bildirib ki, Z və Alfa nəslə dəyişilmiş dəyərlərlə böyüməkdədir: “Z nəslə (1997–2012) və Alfa nəslə (2013-dən sonra doğulanlar) texnologiya ilə iç-içə böyüyən ilk tam rəqəmsal nəsillərdir. Onlar açıq fikirlili, sürətli düşünen və texnologiyadan asılı fərdlərdir. Onlar real həyatdakı ünsiyyətdən uzaqlaşır və bir çox hallarda emosionaldırlar. Bütün istəkləri əldə olunub deyə xəyalları məhduddur. Z və Alfa nəsl uşaqları ətrafdan xüsusi qayğıyla əhatə olunurlar. Onlar düşünür ki, hər istədikləri əldə olunmalıdır və bəzən belə də olur. Əvvəllər hər ailədə 5-6 uşaq var idisə, onlara bir hədiyyə düşürdü. İndi isə uşaqların sayı azalıb, hər ailəyə 2 uşaq düşür və onların da istəkləri tam təmin olunur. O uşaqların arzuladığı və getməkmistədikləri yerlər əlçatandır. Yeni bu gün arzuladığı nəsnələr sabah onlara təqdim olunur. Bu istəkləri sürətlə həyata keçirdiyi üçün onlar xırda bir “yox” cavabına mənfi reaksiya verir və əsəbməyə başlayırlar. Həmçinin baxdıqları sosial platformalarda şiddət, əsəb və zorakı hərəkətləri özündə ehtiva edirlər. Yeni onların gördüyü və baxdığı materiallar bundan ibarət olduğu üçün getdikcə həmin hərəkətləri təkrarlamağa başlayırlar. Bütün hallarda istər Z nəslə, istərsə də Alfa nəslə uşaqların tərbiyəsi həm cəmiyyətdəki məktəb, təhsil ocaqları və digər müəssisələr, eləcə də valideynlərlə birlikdə aparılmalıdır.

Keyransə Piriyeva

70 il sovet dövründə yaşadığımız zamanda Azərbaycan xalqının tarixi saxtalaşdırılıb və bir çox məqamlar qaranlıq qalmışdır. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra tarixin oxunmamış səhifələri aşkarlandı və ölkəmizin tarixinin araşdırılmasına və yaşanan ictimai-siyasi proseslərin üzə çıxarılmasına geniş meydan verildi. Hər zaman təbii sərvətləri və strateji-coğrafi mövqeyinə görə, güclərin diqqət mərkəzində olan Azərbaycan təzyiqlərə məruz qalaraq mücadilə edib və öz azadlığı, müstəqilliyi uğrunda qanlı savaşlarda olub.

Gərgin ictimai-siyasi proseslərdə xalqın müstəqillik arzusu və mübarizəsi heç vaxt tükənməyib. Ölkəmizin çoxəsrlik tarixində 1918-ci il mayın 28-də müsəlman Şərqi Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılması yeni səhifə oldu. AXC müsəlman xalqlarına müstəmləkəçilikdən xilas olmağın yolunu göstərərək, onlar üçün nümunə oldu. AXC qısa müddətdə genişmiqyaslı demokratik islahatlar həyata keçirərək və xalqımızın qədim dövlətçilik ənənələrini yaşadaraq, həmin dövr üçün müdaxirə hesab edilən dövlət təsisatlarının yaradılmasına nail oldu. Cümhuriyyət dövründə xalqımızın taleyinə ciddi təsir edəcək qanun və qərarlar qəbul olundu və milli ordumuzun yaradılması, atributlarımızın, dövlət dilimiz haqqında qanunun qəbul olunması, maarif və səhiyyə sahəsində geniş tədbirlərin həyata keçirilməsi, Azərbaycanın sərhədlərinin və təhlükəsizliyinin təmini istiqamətində böyük işlər reallaşdı. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti elan olunandan sonra xarici qüvvələr onun devrilməsi üçün bütün imkan-

də 122, Qarabağın Dağlıq hissəsində 150, Zəngəzurda 115, İrəvan Quberniyasında 211 kənd yerlə yeksan olundu. Nuru Paşanın rəhbərlik etdiyi Qafqaz İslam Ordusu köməyə gəlməseydi, bu qırğının

nın tərtib edilməsinə xidmət etmişdir. "Xüsusi müşavirə"də "Hoydad" və "ASALA" erməni terror təşkilatlarının nümayəndələri ilə yanaşı, Xankəndidə yerləşdirilmiş ruslara məxsus 366-cı motoatıcı alayın komandiri polkovnik Zarvıqorov da iştirak etmişdi. 1992-ci ilin yanvar ayında Paris yaxınlığında qeyri-leqal məxfi təlim düşərgəsi yaratmış "ASALA" erməni terrorçu təşkilatının bir qrup üzvü 26 nəfərlik dəstə, mayor Aqşin Mimonyanın başçılığı ilə Xankəndinə gəlmişdi. Müşavirədən sonra 366-cı alayın tərkibində edilən dəyişikliklər xüsusi maraq doğurur. Belə ki, həmin il yanvarın 23-də

bu kütləvi qırğın nəticəsində 613 nəfər, o cümlədən 106 qadın, 63 uşaq, 70 qoca amansızlıqla qətlə yetirildi, 487 nəfər şikəst oldu, 1275 dinc sakin girov götürüldü, onlardan 150 nəfərin taleyi isə hələ də məlum deyil. Bu soyqırımı aktı nəticəsində 8 ailə tamamilə məhv edildi, 25 uşaq hər iki valideynini itirdi. Qabaqcıdan planlaşdırılmış kütləvi və amansız qırğın aktı həmin ərazidə yaşayan insanları məhz azərbaycanlı olduqlarına görə tamamilə məhv etmək niyyəti ilə törədilmişdir. Azğınlaşmış cəlladlar insanların başlarının dərisini soymuş, müxtəlif əzalarını kəsmiş, körpə uşaqların gözlərini çıxarmış, hamilə qadınların qarınlarını yarmış, adamları diri-diri torpağa basdırmış və ya yandırmış, cəsədlərin bir qismini minalamışlar.

XOCALIDA AŞKARLANAN KÜTLƏVİ MƏZARLIQ

Ermənistanın uzun illər ərzində Azərbaycana qarşı həyata keçirdiyi işğalçılıq, soyqırımı, deportasiya, terror siyasəti nəticəsində minlərlə soydaşımız məhz etnik və dini nifrət zəmində qətlə yetirilib, əsir və itkin düşüb, girov götürülüb. Xocalı rayonunda kütləvi məzarlığın aşkar edilməsi faktı bunu bir daha təsdiqləyir.

Torpaqlarımız işğaldan azad olunduqdan sonra Ağdam rayonunun Sarıcalı, Şuşa rayonunun Daşaltı, Xocavənd rayonunun Edilli, Xocalı rayonunun Fərrux, Füzuli rayonunun

Ermənilərin törətdiyi soyqırımı cinayətləri

lardan istifadə etməyə çalışarkən Osmanlı Türkiyəsinin göstərdiyi hərbi və siyasi yardım milli dövlətçilik tariximizdə çox mühüm rol oynadı. Təcavüzkar erməni millətçiləri tərəfindən xalqımıza qarşı iki yüz ilə yaxın bir dövrdə yeridilən soyqırımı siyasətinin məqsədi azərbaycanlıları tarixi torpaqlarından qovmaq, xarici havadarlarının köməyi ilə həmin yerlərdə Ermənistan dövləti yaratmaq olub. Bu mənfur ideyanı reallaşdırmaq istiqamətində ardıcıl olaraq hərbi, ideoloji və təşkilati xarakterli tədbirlər həyata keçirilib. Azərbaycanlılar tədricən doğma torpaqlarından qovulub, onların ərazilərində başqa ölkələrdən köçürülmüş ermənilər məskunlaşdırılıb. Azərbaycanlılara qarşı yeridilən soyqırımı siyasətinin tarixini ardıcılıqla izləsək, görürük ki, hadisələr eyni ssenari əsasında baş verib. Ötən əsrin əvvəllərində - 1905-1906 illərdə İrəvan və Gəncə quberniyalarının 200, Şuşa, Cəbrayıl və Zəngəzurun isə 75 azərbaycanlı kəndini ermənilər talan ediblər. Hadisələrin davamı olaraq 1918-ci ilin mart ayında soyqırımı törədiblər. 30 martdan 4 aprel tarixinə qədər ermənilərin törətdikləri cinayətlər nəticəsində minlərlə dinc azərbaycanlı milli mənsubiyyətinə görə məhv edilib. Bu erməni vəhşiliyinin nəticəsində baş verir. Ermənilər evlərə od vurub, insanları diri-diri yandırır. İnsanlığa sığmayan bir vəhşilik törədiblər. Milli memarlıq incilərini, məktəbləri, xəstəxanaları, məscid və digər abidələri də dağıdaraq, Bakının böyük bir hissəsini xarabalığa çeviriblər. Azərbaycanlıların soyqırımını Bakı, Şamaxı, Quba qəzalarında, Qarabağda, Zəngəzurda, Lənkəranda və Azərbaycanın başqa bölgələrində xüsusi qəddarlıqla həyata keçirilib. Onu da qeyd edək ki, erməni vandallığının nəticəsində azyaşlılar və silahsız qadınlar xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilib. Tarixi mənbələrdə qeyd olunur ki, ermənilər Şamaxı qəzasında 1653-ü qadın və 965-i uşaq olmaqla ümumilikdə 7000-dən çox insanı soyqırıma məruz qoymuşdular. Şamaxıda 58, Quba ərazisində

miqyası daha dəhşətli olardı. Daşnak quldur dəstələrinə qarşı vuruşlarda 5 min azərbaycanlı və min nəfərdək türk həlak olmuşdur.

1918-ci ilin yazında Bakı, Şamaxı, Quba, Qarabağ, Lənkəran, Gəncə, Zəngəzur və digər bölgələrdə ermənilər, o cümlədən bolşevik maskası altında çirkin daşnak siyasəti yürüdən Stepan Şaumyan və onun əlaltıları azərbaycanlılara qarşı vəhşiliklər törətmiş, 70 mindən artıq günahsız əhalini xüsusi amansızlıqla qətlə yetirmiş, kəndləri viranəyə çevirib sakinləri yurduvalarından didərgin salmışlar.

Erməni silahlı dəstələri Bakı qəzasında 229, Gəncə qəzasında 272, Zəngəzur mahalında 115, Qarabağda isə 157 kəndi yerlə-yeksan etmişlər. 1918-20-ci illərdə daşnaklar Qərbi Azərbaycanda 565 min azərbaycanlıyı görünməmiş vəhşiliklə qətlə yetirmişlər.

AZƏRBAYCAN XALQINA QARŞI UZUN MÜDDƏT DAVAM EDƏN ETNİK TƏMİZLƏMƏ

Xocalı faciəsi 200 ilə qədər bir müddətdə erməni millətçilərinin və onların havadarlarının Azərbaycan xalqına qarşı apardıqları etnik təmizləmə və soyqırımı siyasətinin davamıdır. Bu əməllərin qabaqcıdan düşünülmüş qaydada, milli əlamətinə görə insanların tamamilə və ya qismən məhv edilməsi niyyəti ilə törədilməsi beynəlxalq hüquqa əsasən Xocalı faciəsinin məhz soyqırımı olduğunu təsdiq edir. Erməni təcavüzkarları Azərbaycanın Xocalı şəhərində bəşəriyyət tarixində ən qanlı faciələrlə bir sırada duran soyqırımı törətdilər. Bu soyqırımı erməni millətçilərinin və onların havadarlarının Azərbaycan xalqına qarşı uzun müddət davam edən etnik təmizləmə və soyqırımı siyasətinin daha bir dəhşətli nümunəsidir. Əlbəttə ki, erməni-rus hərbi birləşmələri Xocalıda terror planını əvvəldən hazırlamışdılar. 1992-ci il yanvarın 16-da keçirilən "Xüsusi müşavirə" sözügedən pla-

366-cı alayında 93\5 nömrəli sərəncam imzalanmışdı. Alayın daxili möhürü ilə təsdiq olunmuş sərəncama əsasən, alayda xidmət edən gürcülər, tatarlar, belaruslar, türkmənlər, qazaxlar və ləzgilər ordudan tərxis olunmuşdur. Beləliklə, alaydan tərxis olunmuşların yerini xüsusi təlim keçmiş "Haydad"çılar tutmuşlar.

Xocalı soyqırımı ilə ermənilər Xocalının 1992-ci il 26 fevralda yer üzündən silinməsinə və məhv olmasını reallaşdırdılar. Ermənilərin "burununa qanamalarını" soyqırımı kimi qələmə verən bəzi dövlətlərə əsl soyqırımının necə olmasını sübut etmək üçün Xocalı faciəsinin kadrlarını göstərmək kifayətdir.

PLANLAŞDIRILMIŞ KÜTLƏVİ VƏ AMANSIZ QIRĞIN AKTI

1992-ci ilin 26 fevral qanlı faciəsinə kimi Xocalıda 7 min əhali yaşayırdı. Dörd tərəfdən erməni terrorçu dəstələri tərəfindən əhatə olunan şəhər artilleriya və ağır hərbi texnikadan güclü və fasiləsiz atəşə tutuldu. Xocalıya hücum əməliyyatına 366-cı alayın ikinci təqımının komandiri Seyran Ohanyan, üçüncü təqımının komandiri Yevgeni Nabokix, birinci təqımının qərargah rəisi Valeri Çitçyan rəhbərlik etmişlər. Əməliyyata alayın 90-dan çox tankı, piyada döyüş maşını və digər hərbi texnikası cəlb edilmişdir. Az bir vaxt ərzində şəhərdə böyük miqyaslı yanğınlar baş verir və şəhər tamamilə alova bürünür. Şəhərin əzsaylı müdafiəçiləri və yerli əhalidən sağ qalanlar buranı tərk etməyə məcbur oldular. Fevralın 26-sı səhər saat 5-ə kimi şəhər erməni işğalçıları tərəfindən işğal edildi. Xocalı bir gecənin içərisində yerlə yeksan olundu. Beləliklə, soyuq və qarlı fevral gecəsində minlərlə dinc sakin girov götürüldü. Erməni terrorçularından yayınıb meşələrə və dağlara qaçan insanların çoxu soyuqdan və şaxtadan məhv oldular. Xocalı şəhəri isə yer üzündən silindi. Xocalı soyqırımının nəticələri çox dəhşətli idi. Cinayətkar erməni qoşunlarının vəhşiliyi,

Yuxarı Seyidəhmədli kəndlərinin ərazisində, habelə Kəlbəcərdə, Ağdamda və digər yaşayış məntəqələrində kütləvi məzarlıqlar aşkar edilib.

Xocalı rayonunun Əsgəran qəsəbəsi ərazisində Xocalı soyqırımı zamanı qətlə yetirilən sakinlərə məxsus olması ehtimal edilən növbəti kütləvi məzarlığın aşkarlanması faktı Ermənistanın Azərbaycana qarşı insanlıq əleyhinə ən ağır cinayət olan soyqırımı törətdiyini bir daha təsdiqləyir. Dəfələrlə Ermənistan tərəfindən törədilmiş soyqırımı cinayətləri ilə əlaqədar beynəlxalq təşkilatlara müraciət olunmasına baxmayaraq, bu soyqırımı faktlarına hələ də beynəlxalq səviyyədə hüquqi qiymət verilməmiş, çoxsaylı cinayətlərin törədilməsində təqsiri olan şəxslər məsuliyyətdən kənarda qalıb.

Beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycana qarşı ikili standartlarla müşayiət olunan laqeyd münasibətə son qoymalı, insan hüquq və azadlıqlarının kütləvi və kobud şəkildə pozulmasına səbəb olan bu kimi cinayətlərə hüquqi qiymət verməli, cinayətlərin törədilməsində təqsirkar şəxslər ədalət mühakiməsinə cəlb olunmalıdır.

44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin əldə etdiyi möhtəşəm Zəfər sayəsində ölkəmizin beynəlxalq miqyasda tanınmış torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğalına son qoyuldu. Azərbaycan döyüş meydanında Zəfər çaldı. Şəhidlərimizin qisası alındı. 19 sentyabr 2023-cü ildə aparılan lokal xarakterli antiterror əməliyyatları nəticəsində azad olunmuşdur. Yevlax rayonunda keçirilən danışıqların nəticəsində Xocalı rayonu 24 sentyabr 2023-cü ildə Azərbaycan Respublikasının nəzarətinə keçib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 15-də Xocalı şəhərində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağını ucaldıb.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

ABŞ və Rusiya arasında Ukrayna ilə bağlı birbaşa danışıqlar Səudiyyə Ərəbistanının Ər-Riyad şəhərində Kiyev və Avropa ölkələrinin nümayəndələrinin iştirakı olmadan başlayıb. Danışıqlar bağlı qapılar arxasında aparılır. Jurnalistlər yalnız iclas iştirakçılarının qısa protokol çəkilişləri üçün dəvət olunublar. Amerika nümayəndə heyətinin tərkibinə dövlət katibi Marko Rubio, ABŞ-ın Yaxın Şərq üzrə xüsusi nümayəndəsi Stiv Vitkoff və milli təhlükəsizlik müşaviri Mayk Vals daxildir. Rusiya nümayəndə heyətinə xarici işlər naziri Sergey Lavrov başçılıq edib. İclasda həmçinin Vladimir Putinin bəy-nəlxalq məsələlər üzrə müşaviri Yuri Uşakov da iştirak edir.

yəcək, Amerika tərəfi Ukraynadakı xərcləri-nə görə kompensasiya tələb edir. Həm Kiyev, həm də Brüssel bunu dərk etməlidir.

“Prezident Tramp burada bütün dinami-kanı yenidən nəzərdən keçirir və bəzi insan-lar bundan narahatdırlar, amma düşünürəm ki, Zelenskinin ABŞ-la bu sövdələşməsini etmək çox müdrik qərar olardı. Gələcəyi təmin etmək üçün daha yaxşı yol yoxdur”, Mayk Uolz deyib.

Bundan əvvəl “The Washington Post” yazıb ki, Kiyev ABŞ administrasiyasının Vaşinqtona Ukraynanın nadir torpaq mine-rallarının 50%-nə sahib olmaq hüququnun verilməsi müqabilində Ukraynaya yardım göstərmək planını rədd edib. Nəşrin məlu-matına görə, Kiyev Vaşinqtona alternativ təklif üzərində işləyir. Donald Tramp da səs-siz qalmayıb, Vladimir Putinlə görüşmək və

Dünya ikidən böyükdür

Bir gün əvvəl Uşakov bildirib ki, görüşün əsas məqsədi Rusiya ilə ABŞ arasında “münasibətlərin real normalaşması”dır. Kremlin məlumatına görə, görüşdə Putin və

Yaxud, hansı məntiqlə Vaşinqtonla Moskva Ukraynanı Ukraynasız müzakirə edə bilərlər?

Donald Tramp arasında Səudiyyə Ərəbistanında keçiriləcək danışıqların mümkünlüyü müzakirə olunub. Dövlət Departamentinin sözçüsü Tammy Bruce bildirib ki, ABŞ Səudiyyə Ərəbistanında Rusiya nümayəndələri ilə danışıqlar zamanı Kremlin niyyətlərini öyrənmək istəyir və sülh sazişinin detalları müzakirə olunmayacaq. Bu arada Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenski də Səudiyyə Ərəbistanına səfər etməyi planlaşdırır, lakin o, ABŞ-Rusiya danışıqları barədə ona əvvəlcədən məlumat verilmədiyini və danışıqlarda iştirak etmə-yəcəyini deyib. Onun sözlərinə görə, Ukrayna dövlətimizə aid heç bir razılaşmanı tanımayacaq.

ABŞ və Rusiyanın getdikcə yaxınlaşma-sı ilə Atlantik okeanının əks tərəfindəki müttəfiqlər arasında münasibətlər ən aşağı nöqtəyə çatıb. Mühəribədən sonrakı tarixdə ilk dəfə NATO ölkələri Ukraynanı dəstəklə-məyə və Rusiya ilə qarşıdurmaya davam edib-etməmək barədə razılığa gələ bilmə-dikləri üçün münaqişənin yeni fazasına start veriblər.

Ər-Riyaddakı danışıqlarda Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov və prezi-dentin köməkçisi Yuri Uşakov Amerika tərə-fini ilə Ukrayna nizamlanmasının paramet-rələrini və iki ölkə liderlərinin sammitinin keçirilməsi imkanlarını müzakirə edəcəklər. Danışıqlar üçün Ər-Riyada gələn Amerika nümayəndə heyətinə ABŞ-ın dövlət katibi Marko Rubio, milli təhlükəsizlik müşaviri Mayk Vals və prezidentin Yaxın Şərq üzrə xüsusi nümayəndəsi Stiv Vitkoff daxildir. Xəbər agentlikləri həmçinin Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin direktoru Sergey Narişkin və

Rusiya Birbaşa İnvestisiya Fondunun rəh-bəri Kirill Dmitriyevin adı da danışıqlar apa-ran şəxslərin siyahısındadır. Yuri Uşakov cənab Dmitriyevin bazar ertəsi Birinci Kanalda danışıqlarda iştirak etmə ehtimalını açıqlayıb. “Biz nə vaxt tərəfdaşlarımızın tək-lifi ilə danışıqlara getsək, ilk növbədə onları dinləmək istəyirik”, – Sergey Lavrov Ər-Riyada uçmazdan əvvəl Amerika nümayən-də heyəti ilə qarşıdakı görüşlə bağlı sualı cavablandırarkən deyib. Onun sözlərinə görə, Rusiya tərəfi prezident Trampın komandası ilə əlaqə saxladıqdan sonra gələcək addımlar barədə qərar verəcək.

Moskva qısa bəyanatlarla məhdudlaşs-da, Ər-Riyad görüşündə amerikalı iştirakçılar Amerikanın aparıcı KİV-lərinə müsahibə-lərində artıq Ukrayna üzrə danışıqlar prose-sinin perspektivləri ilə bağlı öz baxışlarını təfərrüatlı şəkildə açıqlayıblar. Onların hamısı Tramp və Putin arasında sammitin keçirilməsinin mümkünlüyü və ABŞ-ın yeni administrasiyası dövründə Rusiya-Amerika münasibətlərinin ümumi vəziyyətinin Ukrayna üzrə dialoqun gedişindən asılı ola-cağına əmindirlər. ABŞ dövlət katibi Marko Rubio CBS telekanalına müsahibəsində ABŞ və Rusiya liderləri arasında telefon danışığından sonra şişirdilmiş gözləntilərə qarşı xəbərdarlıq edib və gələcək danışıqlar prosesinin uğurunun heç də təmin olunma-sına diqqət çəkib. “Sonunda bir telefon zəngi sülh gətirməyəcək. Bir telefon zəngi bu qədər mürekkəb müharibəni həll edə bil-məz. Bir görüş kömək etməyəcək. Görüləcək çox böyük işlər var. Amma inanı-ram ki, ən uzun yol belə ilk addımdan başla-yır. Beləliklə, görək bundan sonra nə olacaq. “Ümid edirəm yaxşı bir nəticə əldə edə bilə-

cəyik”, Marko Rubio deyib.

Ukrayna və Avropanın niyə Ər-Riyadda təmsil olunmayacağı sualına cavab verən Marko Rubio izah edib ki, qarşıdan gələn Rusiya-Amerika təmasları danışıqlar sayıla bilməz, əksinə, bu, bir-birinin mövqelərini daha yaxşı anlamaq cəhdidir. Bu baxımdan, bu mərhələdə məsləhətləşmələrdə iştirak edənlərin dairəsinin genişləndirilməsi hələ tezdir. Lakin gələcəkdə Ər-Riyad görüşü uğurlu olarsa, Amerika tərəfi Ukrayna və Avropanı danışıqlara qatmağa hazır olacaq.

Maraqlıdır ki, ötən şənbə Marko Rubionun Sergey Lavrovla telefon danışığı Ukrayna münaqişəsinin müzakirəsindən kənara çıxıb və Rusiya-Amerika dialoqu kanallarının blokdan çıxarılması yollarına toxunub. Belə ki, Marko Rubio Sergey Lavrovla söhbətində ABŞ-ın Rusiyadakı səfirliyinin işi ilə bağlı məsələ qaldırıb ki, onun sözlərinə görə, “çox çətin şəraitdə”dir. Dövlət Departamentinin rəhbəri qeyd edib ki, bu mühüm mövzudur, çünki oradakı səfirliyimiz öz funksiyalarını yerinə yetirə bilməse, Rusiya ilə əlaqələr qurmaq çətin-dir. Rusiya ilə Ukraynanın sülh yolu ilə həlli-ni müzakirə etmək imkanımız olsa, bunun üçün Moskva və Vaşinqtonda normal fəa-liyyət göstərən səfirliklərə ehtiyacımız ola-caq. Və bu mövzunun nazirlər səviyyəsində müzakirəsi tamamilə normaldır.

Öz növbəsində, Sergey Lavrov və Marko Rubio arasında telefon danışığından sonra Rusiya Xarici İşlər Nazirliyindən bildirilib ki, “xarici siyasət idarələrinin rəhbərləri əvvəlki administrasiyadan miras qalmış qarşılıqlı faydalı ticarət, iqtisadi və investisiya əmək-daşlığının qarşısındakı birtərəfli maneələrin aradan qaldırılması maraqları naminə Rusiya-Amerika münasibətlərində yığılmış problemləri həll etmək üçün kommunikasiya kanalını saxlamağa razılaşıblar”.

Ukraynadakı münaqişənin diplomatik həllinə təcili keçid zəruridir. Prezident Trampa aydın olub ki, buna son qoyulmalı-dır. Danışıqların gedişatını müəyyən edəcək bir sıra əsas şərtlər var. Birincisi, bu, müha-ribənin müvəqqəti yox, daimi sonu olmalı-dır. İkincisi, bunu döyüş meydanında bitir-mək olmaz. Üçüncü amil ABŞ-ın Ukraynaya göstərdiyi “yardım strukturunun dəyişdiril-məsi”nin müzakirəsi olacaq. Uzunmüddətli təhlükəsizlik zəmanətlərinə gəldikdə, Avropa bu sözlərə rəhbərlik edə bilər. Prezident D.Trampın müşaviri prezident Baydenin prezidentliyi dövründə Ukraynaya əsas dəstək yükünün Avropanın deyil, ABŞ-ın üzərinə düşdüyünü xatırladıb və xəbərdarlıq edib ki, bundan əvvəlki sxem işləmə-

sülh yolu ilə nizamlanmaya nail olmaq əzmində olduğunu təsdiqləyib. Bazar günü Donald Tramp Səudiyyə Ərəbistanında Rusiya prezidenti ilə nə vaxt görüşməyi planlaşdırdığı ilə bağlı jurnalistlərin sualları-nı cavablandırarkən deyib ki, vaxt təyin edil-məyib, lakin bu, çox yaxında baş verə bilər. “Bu, üç-dörd il əvvəl, bütün bunlar başla-mazdan əvvəl edilməli idi”, deyər Tramp xüsusi vurğulayıb. ABŞ prezidentinin admi-nistrasiyasının Volodimir Zelenskini danışı-qlara cəlb etməyə hazır olub-olmayacağı və hansı mərhələdə olduğu sualına cavabı son dərəcə qısa və monohecalı olub: “O, iştirak edəcək. Bəli”.

Bu arada, bazar ertəsi Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində səfərdə olan və Səudiyyə Ərəbistanına səfər etmək niyyətində olan Vladimir Zelenski qarşıdan gələn Rusiya-Amerika görüşünə olduqca əsəbi reaksiya verib. “Ukrayna iştirak etmir. Ukrayna bu barədə heç nə bilmirdi. Ukrayna Ukraynasız Ukrayna ilə bağlı istənilən danışıqları nəti-cəsiz hesab edir. Bizim haqqımızda heç bir razılaşmanı bizsiz tanıya bilmərik. Və biz belə razılaşmaları tanıyırmıq”, deyib. Ukrayna prezidentinin sözlərinə görə, onun Səudiyyə Ərəbistanına yaxın günlərdə baş tutacaq səfəri Rusiya-Amerika görüşü ilə bağlı deyil: “Bunun Səudiyyə Ərəbistanında ABŞ və Rusiya nümayəndələri səviyyəsində baş verənlərlə heç bir əlaqəsi yoxdur. Mən Səudiyyə Ərəbistanında olarkən Əlahəzrət Şahzadə Məhəmməd bin Salmandan bu barədə nə bildiyini mütləq soruşacağam. Mənə sadəcə maraqlıdır”.

Bu arada təkə Kiyev deyil, onun avro-palı müttəfiqləri də xoşagəlməz xəbərlərin yeni partiyası ilə tanış olublar. Polşa prezi-dent aparatının rəhbəri M.Paprocka təəssüflə qeyd edib ki, Avropa Ukrayna üzrə gələcək sülh danışıqları haqqında çox az şey bilir. Eyni zamanda, o vurğulayıb ki, Avropa ABŞ prezidentinin Ukrayna üzrə xüsusi elçisi Keyt Kelloqun Avropa İttifaqının danışıqlarda birbaşa iştirak etmə-yəcəyi ilə bağlı əvvəlki bəyanatı ilə razılaş-mağa hazır deyil.

Vaşinqtonda olduğu kimi, Moskvada da hesab edirlər ki, avropalıların danışıqlar pro-sesinə qoşulması hələ tezdir. “Əgər Avropa Ukraynadakı münaqişəni davam etdirmək, yaxud dondurmaq üçün yalvaracaqsas, deməli, onun nümayəndələrinə danışıqlar masası arxasında yer yoxdur”, deyər Sergey Lavrov Ər-Riyada uçmazdan əvvəl Moskvada keçirdiyi mətbuat konfransında xəbərdarlıq edib.

V.VƏLİYEV

Elm və texnologiya inkişaf etdikcə insanların ətrafı və özünə müdaxilə formaları həm genişlənir, həm də inkişaf edir. Müdaxilələr həm müsbət, həm də mənfi ola bilər. Kimi çirkinlikləri düzəldir, dünyanı gözəlləşdirir, kimi də gözəllikləri məhv edir, daha xaosluq vəziyyət yaradır. İndi insan az qala Yaradanla yarışır, təbiətin başına açdığı oyunlar yetməmiş kimi öz orqanizmi üzərində cülbəcür əməliyyatlar aparır.

15-20 il əvvəl bəzi cərrahi müdaxilələr bizə möcüzə kimi görünərdi, günümüzə ən nadir əməliyyatlar sıradan hadisə kimi dəyərləndirilir. İndi nəinki daxili orqanların problemsiz köçürülməsi, hətta insana yeni əl-ayaq, üz köçürülməsi də gerçəkləşdirilir. Təbii ki, bu cür əməliyyatların reallaşdırılması elmin inkişafı, insanlığın uğurudur. Bəs cinsin dəyişməsi əməliyyatları necə? Bəşəriyyət bu əməliyyatların bu qədər populyar olmasından bir şey əldə edirmi?

Cinsiyətini dəyişdirənlər – Transseksuallar

Plastik əməliyyatların bir növü kimi bu gün dünyada cinsiyət dəyişdirmə kimi əməliyyatlar da reallaşdırılır. Daha çox kişilərin qadın olma istəyi ilə həyata keçirilən bu cür əməliyyatlar bir neçə il öncəyədək qədər bizim ölkəmizin həddindən kənarda idi. Amma bu gün bizim ölkədə də maraqlı göstərilən cinsiyət dəyişmə əməliyyatları niyə bu qədər artır?

Cins dəyişmək istəyi artıq adi hala çevrilib. Düzdür, ölkəmizdə buna normal baxmırlar, lakin bu cür insanların varlığını, çoxluq qəbul etməsə də, müəyyən bir çevrədə xor görülmədiklərini də görürük. Azərbaycanda cinsini dəyişdirmək istəyində olanların sayı günü-gündən çoxalır. Elə sosial şəbəkələrdə görmək olar ki, nə qədər kişi qadın olmaq həvəsindədir. Makiyajlı, baxımlı, dırnağı boyalı, estetik əməliyyatlı cinsi naməlumların sayı artır. Maraqlıdır, daha çox kişilər qadın olmaq arzusundadır.

Qeyd edək ki, tibb elminə görə qadının kişiyyə çevrilməsi əməliyyatı daha ağırdır, nəinki kişinin qadına. Qadının kişiyyə çevrilməsi üçün aparılan əməliyyat iki mərhələli olub 12 saat davam edir, birinci mərhələdə orqanın dəyişdirilməsi prosesi baş verir, ikinci mərhələdə isə protezlər yerləşdirilir. Kişini qadına çevirmək üçün edilən əməliyyat isə öncəki əməliyyatdan daha asandır. Bu əməliyyat 2-4 saat davam edir və bir mərhələli olaraq həyata keçirilir.

Kişilər niyə qadın olmaq istəyir?

Fiziki baxımdan qadına xas xüsusiyyətlərə sahib, lakin cinsiyətinə görə kişi olan, yaxud da əksinə olan insanlar transseksual adlanır. Tibb elminə görə isə əməliyyatla cinsini dəyişdirmiş transseksuallar artıq bu cür adlandırılmamalıdır, çünki artıq o olmaq istədiyi və özünü hiss etdiyi kimi olur. Belə insanlara "transseksual keçmiş olan" demək olar.

Dünyada ilk cinsiyət dəyişdirmə əməliyyatını amerikalı transseksual kişi Kristin Kongensen keçirib. Dini cəmiyyət bu əməliyyatı yaxşı qarşılamadı, xəstəxanalara təzyiq edildi, transseksuallar cərrahi əməliyyatlar üçün xaricə getmək məcburiyyətində qaldı.

Transseksualizm xəstəlikdir, yoxsa seçim?

lar. Amerikada bu cür insanlara ruhi xəstə kimi baxırdılar və belə adamları reabilitasiya mərkəzlərində elektroşokla müalicə edirdilər.

Maraqlıdır, insanlar niyə bu yolu seçirlər? Niyə bəzi qadınlar kişi, bəzi kişilər qadın olmaq istəyir? Amerikalı alim Cozef Nikolos iddia edir ki, transseksualıq nə azgınlıq, nə şəxsi istək, nə də ruhi xəstəlikdir. Alim elmi işində yazır ki, bu bir xəstəlikdir, və bu cür insanlar anadan doğulanda bu xəstəliklə doğulur. Xəstəlik özünü gec və ya tez büruzə verə bilər.

Lakin transseksualizm artıq psixoloji pozğun-

luq kimi təsnif edilmir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı transseksualıq 2018-ci ildən etibarən xəstəliklər siyahısından siyahısından çıxarıb. Bundan əvvəl Xəstəliklərin Beynəlxalq Təsnifatının (ICD) psixoloji pozğunluqlar bölməsində adı olan transseksualizm artıq 7 ildir ki psixoloji xəstəlik hesab edilmir. ÜST transseksualizmi Xəstəliklərin Beynəlxalq Təsnifatının psixoloji pozğunluqlar bölməsindən cinsi sağlamlıq şərtləri bölməsinə köçürdü. Cinsi sağlamlıq şərtləri bölməsinə transseksuallığın daxil edilməsinin səbəbi də həmin vaxt belə ifadə edildi: "Gender uyğunsuzluğunun psixoloji pozğunluq olmadığı sübut edilsə də, bu təsnif edilməsi transseksual olan insanlar üçün böyük stiqma yarada bilər. Bu şəxslərin əhəmiyyətli dərəcədə sağlamlıq ehtiyacları var ki, onları ICD-də təsnif etmək daha doğru olar". Qeyd edək ki, ÜST homoseksuallığı da 1992-ci ildə psixoloji pozğunluqların ICD təsnifatından çıxarmışdı.

Dəyişmə və ya dəyişdirmə marağı nədir?

Tibb elmi deyir ki, transseksuallığın müalicəsi var. Psixoterapiya, gender çaşqınlığı yaşayanlara emosional dəstək verməklə yanaşı, insana öz cinsiyəti ilə tanış olmağa, barışmağa, bioloji cinsi ilə harmoniyada olmağa kömək edə bilər. Psixoterapevtlər belə insanlara cinsləri bağlı qarışıq olan hissələrini və travmalarını anlamağa kömək edə bilər. Bu cür terapiya reparativ terapiya, yəni dəyişmə terapiyası adlanır.

Təəssüf ki, reparativ terapiyanı öz qaranlıq məqsədlərinə əngəl kimi gören LGBT

ideologiyası bu terapiya metodunu qadağan etmək üçün hüquqi müstəvidə çalışır, kampaniyalar təşkil edir və müxtəlif təbliğatlarla cəmiyyətə təsir etməyə çalışır. Bu təbliğat nəticəsində gender çaşqınlığı yaşayan və bioloji cinsi ilə barışmaq istəyən insanlara kömək etməyə çalışan terapevtlər "qeyri-etik" hərəkət etməkdə və "transfobiya" ittiham olunurlar, reparativ terapiya isə təhlükəli tibbi müdaxilə kimi qələmə verilir.

Lakin son 10 ildə dünyadakı transseksual insanların sayını nəzərə alaraq deyə bilərik ki, bu, xəstəlik deyil, epidemiyadır. Çünki trans insanların sayı

Bədənlərini dəyişdirmələrinə baxmayaraq, psixoloji narahatlığın aradan qaldırılma bilməməsi sübut edir ki, cinsiyət dəyişikliyi səhv addımdır. Bununla belə, LGBT ideologiyasının əsas meyarı hesab edilən "sən necə hiss edirsənsə, eləsən" yalanı çox gəncin həyatını məhv edir. Bu gənclərin bəziləri yenidən əvvəlki cinsinə qayıtmaq istəyir, bəziləri həyatını məcbur beləcə davam etdirir. Doğulduğu cinsinə qayıtmaq istəyənlər LGBT tərəfindən rədd edilir, sıxışdırılır.

Bizim ölkəmizdə də cinsini dəyişdirən, bəzən də buna meyil edən, cəmiyyət qınağından çekindiği üçün etməyən insanlar var. Xüsusilə kişilərin qadın olmaq həvəsləri maraqlıdır.

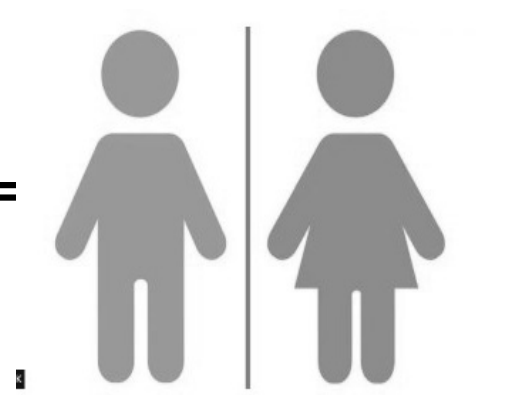
Sosial şəbəkələrdə hər gün başqa birinin makiyajlı, qadın görünüşlü videosuna rast gəlirik. Bu insanlar əvvəlcə xırda makiyaj üsulları ilə göz alışdırırlar, sonralar qadın kimi bəzənməyə, görünməyə can atırlar. Zamanla saçını, dırnağını uzadan, estetik əməliyyatlarla qadın təsiri bağışlayan birinə çevrilirlər. Cinsini dəyişmək kimi radikal addım atanlar hələ ki çox deyil, onları bundan çekindiren müxtəlif amillər var, lakin görünüşcə elə qadınları xatırladırlar. Bəziləri səs telləri üzərində də əməliyyat keçirir, səsini qadın səsi ilə eyniləşdirir, bəziləri elə kişi səsi ilə davam edir həyatına. Cinsini dəyişib ölkəni tərk edənlər də var və onlar üçün Azərbaycan rahat yaşamaq üçün əlverişli deyil. Dünyanın bir çox ölkəsində onlara açılan qapılar, yaradılan imkanlar onları həmin ölkələrə toplayır. Bu ölkələrdə cinsi azlıqların gözəllik yarışmasını keçirir, iş imkanları vardır, qazanclarının gündən günə artmasına dəstək verirlər.

Əvvəllər paytaxtın gecə həyatında boy göstərən bu cür insanlar indi ən ucqar rayonlarda belə çoxalırlar. Sosial şəbəkələrdə paylaşılan videolarda belə gənclər qadın ədəsi ilə rəqs edir, qadın geyimləri geyinir. Əvvəl bu cür insanlar yaşadığı mühitin dəyərlərinə hörmət edir, içindən gələn davranışları nümayiş etdirmir, cinsinə xas hərəkət edirdi. Lakin görünür artıq onlar özünü qısıtlamaq, məhdudlaşdırmaq istəmirlər. Bunun səbəblərindən biri cinsi azlıqların parıltılı həyat tərzidir. Sosial şəbəkələrdə gündəlik həyatını nümayiş etdirən cinsi azlıqların hər cür maddi imkana malik olması, son model avtomobilinin, lüks mənzilinin, aramsız xarici səfərlərinin olması cəlb edir o gəncləri bu cür həyata. O azlıqlara bu imkanları kim yaradır, həyatı boyu işləyən, amma özünə kiçik bir ev ala bilməyən, ömrü kreditlərin, faiz borclarının müşayiəti ilə keçən orta statistik azərbaycanlının əldə edə bilmədiklərini onlar necə asanlıqla əldə edir, bax, işin bu tərəfi maraqlıdır...

Qərbi ölkələrinin bir çoxunda trans insanlarla bağlı hər hansı bir narahatlığını bildirmək ciddi hüquq pozuntusu sayılır. Bu səbəbdən transseksualların psixoloji problemləri diqqətdən kənarda qalır və müalicə olunmur. Bu cür insanları aldadırlar ki, cinsiyət dəyişikliyi etdikdən sonra psixovəziyyət qaydasına düşür, lakin cinsini dəyişdikdən sonra da psixi simptomlar davam etdikdə xəstələr məyusluq və peşmanlıq yaşayırlar, bəziləri dözməyib intihar edir.

Cinsini dəyişir, amma ruhu eynidir

Lalə Mehralı

“Rusiya ilə Azərbaycan arasında gərginliyin olduğu bəllidir”

“Rusiyanın hakim “Yedinaya Rossiya” partiyasını təmsil edən deputatların Azərbaycana qarşı hücumları son günlər artıb. Xüsusilə Nikolay Valuyev, Yevgeni Popov birbaşa Kremldən təlimat alaraq Azərbaycana qarşı çirkin kampaniya aparırlar”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında politoloq Turan Rzayev deyib.

Turan Rzayev sözlərinə belə davam edib: “N.Valuyev Rusiyadakı Azərbaycan diaspor təşkilatlarının qapadılması, biznesin məhdudlaşdırılmasını, bu ölkə ərazisində qeyri-qanuni yaşayan azərbaycanlıların çıxarılmasını, qanuni yaşayanların isə hərbi uçota götürülməsi və cəbhəyə göndərilməsi kimi iddialarla çıxış edir.Y.Popov isə deyir ki, əgər “Rossotrudniçestvo”nun fəaliyyəti dayandırılarsa, Azərbaycanın iki şirkətinin fəaliyyətinə baxmaq lazımdır. İş o həddə

çatıb ki, “Krokus” şirkətinin və “Sadovod” ticarət kompleksinin müsadirə edilməsi təklifini irəli sürür. Qeyd edim ki, “Sadovod” ticarət kompleksi Prezident Putinin dostu və sinif yoldaşı İlham Rəhimova məxsusdur.

Ümumiyyətlə, Rusiya ilə Azərbaycan arasında gərginliyin olduğu bəllidir. Kreml bu gərginliyi aradan qaldırmaqdan daha propaqandçılar vasitəsilə məsələni daha da gərginləşdirir. Vəziyyət o yere çatıb ki, mülki

təyyarəmizin vurulmasında Azərbaycanı ittiham etməyə başlayıblar.Prinsipcə Azərbaycanın Rusiya ilə heç bir problemi yoxdur. Tərəflər arasında gərginliyin hərbi toqquşmaya keçməsi də real deyil. Lakin rəsmi Bakı haqlı olaraq təyyarəmizin vurulması məsələsində tələblərini Moskvaya bildirir. Çünki Rusiya və Azərbaycan bərabər hüquqlu ölkələrdir. Yeni Azərbaycan heç kimdən asılı deyil.Rəsmi Bakı hamı ilə əməkdaşlığa hazırdır. Rusiya bunu unutmalıdır. Kremlin unutmamalı olduğu bir məqamda heç bir tarixi mərhələdə Azərbaycanda Rusiya rəhbərliyinə, xalqına qarşı xoşagəlməz davranışın olmamasıdır. Amma Rusiya tərəfi 2020-ci il Vətən müharibəsi dövründə erməniləri silahlandırmağa davam edib, hətta “İsgəndər”, “Pantsir”, “Pole 3M” və digər sistemləri bu ölkəyə verib.Geosiyasi vəziyyət dəyişib. Bir zamanlar Rusiyanın təzyiq rıçaqları çox idi. Amma Azərbaycan artıq o ölkə deyil ki, Sumqayıt hadisələrini təşkil etmək, Yanvar qırğını törətmək, Xocalı soyqırımı gerçəkləşdirmək mümkün olsun.Rusiya ilə Azərbaycan arasında gərginlik artan tempdə davam edərsə, rəsmi Bakı bu ölkə ilə imzalanmış Moskva Bəyannaməsinə (2022) yenidən baxmalı ola bilər. Çünki Kremlin sərgilədiyi mövqe heç bir halda müttəfiqlik ruhuna sığmır. Ən əsası, Rusiya Moskva Bəyannaməsinin müvafiq bəndlərini kobud şəkildə pozur”.

Ayşən Vəli

Qar yağacaq, güclü külək əsəcək –XƏBƏRDARLIQ

Azərbaycanda fevralın 19-u axşamdan 22-si gündüzə-dək ölkə ərazisində hava şəraitinin dəyişəcəyi, fasilələrlə yağıntılı olacağı, bəzi yerlərdə qar yağacağı, şimal-qərb küləyinin əsəcəyi və aralıq güclənəcəyi, havanın temperaturunun ötən günlərlə müqayisədə tədricən 7-10 dərəcə aşağı enəcəyi gözlənilir. Bu barədə SİA-ya Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin xəbərdarlığı yayıb.

Bildirilib ki, havanın minimal temperaturu Aran rayonlarında 0-5, dağətəyi rayonlarda 5-10, dağlıq rayonlarda 10-15, yüksək dağlıq ərazilərdə 15-20 dərəcə şaxta olacaq. Bakıda və Abşeron yarımadasında isə gecə saatlarında havanın minimal temperaturunun 0 dərəcəyə yaxınlaşacağı, sonrakı günlərdə isə mənfi 3 dərəcəyədək olacağı proqnozlaşdırılır.

Bakıda və Abşeron yarımadasında fevralın 19-u axşamdan başlayaraq aralıq yağış yağacağı, 20-si səhərdən bəzi yerlərdə sulu qara keçəcəyi, 20-si axşam və 21-də aralıq qar yağacağı gözlənilir.

Azərbaycanın rayonlarında hava şəraitinin fevralın 19-u axşamdan 22-si səhərdək fasilələrlə yağıntılı olacağı, bəzi yerlərdə qar yağacağı gözlənilir. Naxçıvan MR, Qarabağ və Şərqi-Zəngəzur, Qazax-Gəncə, Balakən-Şəki, Quba-Qusar, Dağlıq Şirvan, Mərkəzi Aran, Lənkəran-Astara bölgəsində yağıntıların intensivləşəcəyi ehtimal olunur. Gözlənilən qarlı və şaxtılı hava şəraiti ilə əlaqədar bəzi yolların buz bağlayacağı ehtimalı var.

Xəstəxana çıxışı

- Əli, hara qaçırsan, bu gün su şikayətçiləri ilə çəkiliş edəcəyik.

-Sən Allah, qardaş, xəstəxana çıxışı var, 1-2 saat ötürsün də mənə.

-Anlamadım.

-Görüşəndə deyərəm, tələsirəm.

-Ay qız, Gülbahar, görünürsən, haralardasan?

-Harada olacağam, evdə-eşikdə.

-Gəl, bir otur, görək, nə var- nə yox.

-Sonra, sonra, tələsirəm.

-Hara tələsirsən?

-Mağazaya dəyib, xəstəxanaya gedəcəyəm.

-Ay qız, xəstəxanada nə işin var.

-Bu gün xəstəxana çıxışı var.

-Salam, ay qardaş.

-Salam, xoş gəldiniz.

-Qardaş, sən Allah, mənə qabağa sal da, yaman tələsirəm.

-Necə olsun buket?

-Olsun da, siz məndən yaxşı bilərsiniz, xəstəxana çıxışdı.

-Salam, ay qardaş.

-Salam.

-İki saatlıq maşın kirayəsi neçəyədir?

-150 manatdır, amma ta sən qardaşsan da, 120 olsun.

-Davay, onda, saat 10-da bu ünvanda.

Amma oğlandı da, çalış ona görə olsun.

-Oldu.

Beləliklə, hadisə vaqə olur, xəstəxananın doğum şöbəsinin qapısı ağzında. Burada dəstə-dəstə adamlar var. Hamı öz xəstəsini gözləyir. Lakin gərək növbəni gözləyəsən də.

Bir azdan Gülbahar qucağında nəvəsi ilə çıxır. Uşağı o qədər büküblər ki, qətiyyənlə görünür. Gülbaharın ardınca əlində gül buketləri, şarlar, xonçalar, tort, şirniyyatlar olan qadın-kişilər gəlir.

Əli də bir hay-həşir salıb ki, gəl, görəsən: kənara çəkilin, çəkiliş gedir, kadri pozursunuz. Əli bir gedir o başa, bir bu başa, göstərişlər verir, çəkir, kameranı o tərəfə çevirir, bu tərəfə çevirir.

Bir azdan uşağın anası yanında qohum-əqrəbə ilə çıxır. Ana da keyseriyyə ilə uşağı dünyaya gətirdiyindən yerimək qabiliyyətindən hələlik məhrumdur. Lakin bir təhər, sürünə-sürünə gəlir ki, qarşı-

FELYETON

da çəkiliş var. Əli bu kadri o qədər dəqiqliklə çəkir ki...

Elə bu an xəstəxanaya yeni bir xəstə gətirilir. Maşında sancıdan doğranır. Lakin uşağın atası Balaxan sürücüdən xahiş edir ki, bir az gözləyin, çəkiliş gedir, kadrları poza bilərsiniz.

Eyni anda başqa bir qadın da xəstəxanaya xəstəsinə yemək gətirir, başqa bir ana bir az sonrakı xəstəxana çıxışı üçün böyük bir çata ilə gəlir, o tərəfdən bir dəstə adam əlində buketlər, şarlar gəlirlər ki, xəstələrini çıxarsınlar.

Beləliklə ətrafda Balaxanın işinin bitməsinə gözləyən onlarla adam var. Lakin Balaxan doymaq bilmir, “Ə, Əli onu da çək, bunu da çək, Əli, qardaş, o qaldı, bu qaldı”,- deyir. Bunu eşidən xəstə sahibləri Balaxana hücum edirlər ki, bəsdir də ta, zəhləmizi tökdün. Balaxan da qarnını qabağa verə-verə, “deyəsən, gözünüz götürmür axı. Bacarırsınız, siz də çəkdirin”,-deyir.

Elə bu zaman ara qarışır, mənəşə itir. Dalaşanları ayırmaq üçün xəstəxana mühafizəsi gəlir. Bunları bir-birindən ayırır.

Nə isə, Əli işini başa vurmaq istəyəndə Balaxan deyir ki, Əli, hara yığışıdırırsan, bizi evə qədər çəkməlisən hələ.

Əli:

-Çəkim də, nə deyirəm. Amma evə qədər bir az məbləğ artacaq. Balaxan ətrafa baxır, bayaqdan bəri buradakı yekəxanalığı qarşısında: ə, artsın da, nə olacaq. Çək, getsin.

Elə bunu deyib maşına oturmaq istəyir ki, birdən başı necə qapıya çırpılırsa, Balaxanın gözləri qalxır təpəsinə. Ağrıdan gözündən yaş ələ-nir, ağzının acısını da buradakıların üstünə tökür: ay sizin gözünüz çıxsın. Ay sizin gözünüze qayçı batsın. Ə, bacarırsınız, siz də çəkdirin də. Nə təhər atdınız mənə beş dəqiqənin içində.

Ətrafdakı nəzərlərdən isə yalnız mərhəmət oxunurdu. Hamı Balaxana Allahdan ağıl arzulayırdı...

Mətanət Məmmədova

Siqaretlə bilə-bilə ölümə...

Siqaret çəkməyin zərərləri haqqında illərdir ki, bütün mətbuat orqanları, səhiyyə bar-bar bağırsa da, lakin söz dinləyən yoxdur. Görünür bu, elə bir alışqanlıqdır ki, ona nə ictimai qınaq təsir edir, nə maarifləndirmə kar salır, nə ağsaqqal sözü keçir, nə də həkim məsləhəti. Nəticə isə bu olur ki, dünyada hər il milyonlarla insan siqaret zəhərinin qurbanı olur. Hesablamalara görə, tütünün törətdiyi xəstəliklər nəticəsində hazırda dünyada hər il 8 milyondan artıq insan ölür. Onların 1 milyonu ətrafa yayılan tütün tüstüsü ilə nəfəs alan passiv tütün çəkənlərdir.

1 milyard ölüm gözlənilir

XX əsrdə tütün epidemiyası bütün dünyada 100 milyon insanın həyatına son qoyduğu halda, XXI əsrdə tütündən 1 mily-

Göründüyü kimi, son iki ilin statistik hesabatında rəqəmlər bir qədər artıb-azalsa da, lakin elə bir fərqli rəqəm müşahidə olunmur. Buradan da o qənaətə gəlmək olur ki,

Eləcə də məktəbdə yeniyetmə oğlan və qızlarla məktəb psixoloqları iş aparmalıdır. Oğlanlara siqaretlə bağlı dost təkliflərinin yersiz olduğunu başa salmalıdır. Qızlara siqaretin modanı tamamlayacaq vasitə olmadığını anlatmalıdır. Çünki onlar həyatın astanasındadır. Nəyi neçə edəcəklərini anlamırlar. Bu yaş dövründə qorunan uşaq gələcəyə tütünsüz bir həyatla gedir. Tütünsüz həyat isə sağlam ailə, sağlam övladlar, gözəl gələcək deməkdir. Yox, əgər uşaqlarımızla vaxtında məşğul olmasaq, onlara vaxt ayırmasaq, qarşıda onları tütünlü bir həyat gözləyəcək. Bu isə gələcəyin qeyri-sağlam övladları, özlərinin isə hər an ölümü deməkdir. Ümumilikdə isə gələcək üçün xəstə ailənin təməlidir.

Siqaret çəkən qadının dünyaya gətirdiyi uşaq cinayətə meylli olur

Kişilərin siqaret çəkməsi nə qədər təhlükəlidir, qadınların ondan istifadəsi qat-qat təhlükəlidir. Çünki qadın gələcəyin anasıdır. O, dünyaya uşaq gətirəcək. Ana nəsil artırandır. Gələcək nəsillərin sağlamlığına birbaşa cavabdeh şəxsdir. Bəs belə isə, ana olacaq qadın əgər siqaret çəkirsə, onun sağlam övlad həyata gətirməsi mümkündürmü?

Mütəxəssis həkimlər vurğulayır ki, 10 il ərzində siqaret çəkən qadınların tibbi müayinələrinin nəticələrinə əsasən, onların siqaret çəkməyən qadınlara nisbətən 25 dəfə artıq ağciyər xərçəngi xəstəliyinə tutulması aşkarlanıb.

ABŞ-da 30-55 yaş arası 100 000 qadının iştirak etdiyi böyük tədqiqatın nəticələrinə əsasən, gün ərzində 1-14 arası nadirən siqaret çəkən qadınlarda ani ürək dayanması ilə əlaqədar erkən ölüm riski kifayət qədər yüksəkdir. Maraqlıdır ki, həm də qadınlar kişilərlə müqayisədə siqareti atmaq üçün daha çox çətinlik çəkirlər.

Araşdırma apararkən belə bir maraqlı faktla da rastlaşdım: Harvardda aparılan tədqiqat nəticəsində bəlli olub ki, hamiləlik dövründə siqaret çəkən qadınların dünyaya gətirdikləri övladları cinayətə qarşı daha çox meylli olur. Təbii ki, siqaretin tərkibini, onun nələrə qadir olduğunu göstərmirmi? Baxın ki, siqaretin qanda yaratdığı zəhərlənmə dölə necə təsir edirsə, onun gələcək həyatında cinayətə meyillik yaranır. Həqiqətən çox maraqlı nüansdır. Siqaret çəkənlərin bəlkə də hansına sual versən ki, övladının gələcəkdə cinayətə meylli olacağını bilirsənmi, adama gülirlər. Lakin elm bunu sübut edir və bu, qaçılmazdır.

Dövlət Statistika Komitəsinin hesabatın-

da ölkəmizdə qadınların siqaret çəkməsi ilə bağlı məlumat göstərilməyə də, hamımıza məlumdur ki, siqaret çəkən qadın və qızlarımızın sayı heç də az deyil.

Qadın gözəllik mücəssəməsidir. Bütün varlığı, vücudu ilə gözəllik saçır. Bəs barmaqlar arasında tutulan, dodaqlar arasına qoyulan siqaret, ağızdan çıxan tüstü, üst-başdan ətir əvəzinə gələn qoxu bu gözəlliyə xələl gətirmirmi?

Siqaret çəkənlərin tüstüsündə boğulanlar

Çox təəssüf ki, siqaret çəkməyənlər çəkənlərin qurbanı olurlar. Onların tüstüsündə boğulub zəhərlənirlər. Belə ki, Azərbaycanda siqaret çəkməyənlərin 29% evdə, 41% isə qapalı ictimai yerlərdə tütünün təsirinə məruz qalır.

Böyükklər arasında passiv tütüncəkmə göstəriciləri son illər azalmasına baxmayaraq, hələ də yüksək olaraq qalır. Araşdırmalara görə kişilərin 28% iş yerlərində, qadınların 23% evdə tütün tüstüsünün təsirinə məruz qalır.

Bəzən siqareti tərgitmək istəyən insanlara da rast gəlirik. Onlar elektron siqaretə keçməklə siqareti tərgidəcəklərini zənn edirlər. Lakin mütəxəssis həkimlər deyir ki, elektron siqaretdən istifadə etmək ən azı adi siqaret qədər təhlükəlidir. Siqaretin insan orqanizmi üçün ən təhlükəli tərəfi onun tərkibindəki qətrandır. Həkimlər də ən əsas buna görə insanlara siqaretdən imtina etməni məsləhət görür. Nikotin aludəçiləri isə çıxış yolunu elektron siqaretdə görürlər. Amma yanılırlar, siqaretin tərkibində olanlar demək olar ki, elektron siqaretdə də mövcuddur və bu, insan sağlamlığı üçün birbaşa təhlükədir.

Bu məsələlərin ciddiliyi nəzərə alınaraq ölkəmizdə "Tütün məmulatlarının istifadəsinin məhdudlaşdırılması haqqında" qanun da qüvvəyə minib. Qanunu pozanların 30 manatdan 1000 manata qədər cərimə olunması müəyyənləşdirilib. Qanuna əsasən, tütün məmulatlarından (siqaret), sulu qəlyan və elektron siqaretdən istifadə müəyyən yerlərdə qadağan olunub.

Hələ də aramızda bu qanuna zidd gedən insanlar var ki, onlarla hər kəs qarşılaşıb. Belələri haqqında tədbirlərin görülməsi sözsüzdür. Lakin onlar gözəldən uzaq yerlərdə məqam düşən kimi ətrafa tüstülərini yaymaqla məşğuldurlar. Çox təəssüf, onlar arasında sürücülər də var ki, bəzən taksidə utanmazcasına səndən "siqaret çəkə bilərəmmi?", - deyər soruşurlar...

Nə qədər ki, hələ də qanundan xəbərsiz insanlar var, onlar cəmiyyət arasında özlərini lazımi səviyyədə apara bilməyəcək və bizlər də passiv siqaret çəkən olaraq qalacağıq.

Mətanət Məmmədova

ard insanın ölümü gözlənilir. Çünki tütün ağciyər və ürək-damar, həmçinin bronxial xərcəng, xroniki bronxit, emfizema və bir çox xəstəliklərin səbəbkardır.

Maraqlıdır, dünyada elə bir adam tapılmaz ki, siqaretin zərərləri haqqında bilməmiş olsun. Belə isə insan nə qədər şüursuz məxluqdur ki, bilə-bilə istifadə etdiyi ona zərərdir, lakin ondan əl çəkmir. Yeni bu, o qədərmi vacibdir?..

Həqiqətən düşündə adamın həm gül-məyi gəlir, həm də ağlamağı. Nə üçün insan sağlamlığına bu qədər sıradan bir hal kimi baxır? Nə üçün bütün dünyada siqaretlə bu qədər mübarizə aparılsa da, bu, insanlara əsla təsir etmir. Sanki bu barədə eşitmirlər, bilmirlər.

Hər dəfə bu həyat üçün təhlükəni dodaqlarına yaxınlaşdıranda onun zərərləri haqqında eşitdiklərini xatırlamırlar. Xatırlamırlar ki, ildən-ilə siqaret çəkənlərin sayı artır. Bu say artdıqca ölümlərin də sayı artır...

Dövlət Statistika Komitəsinin "Ev Təsərrüfatı Tədqiqatının Əsas Yekunları"na dair 2020-ci ildə hazırlanan hesabatına görə, yaşı 15-dən yuxarı olanlar arasında siqaret çəkənlər 15,3 faiz təşkil edir. Bu rəqəm cəmi bir il sonra 15, 1 faiz olub.

Yaş qruplarına gəldikdə isə, siqaret çəkənlərin 0,2 faizi 15-19 yaşda (2021-ci ildə 0,1 faiz), 13,4 faizi 20-44 yaşda (2021-ci ildə 13,1 faiz), 21,7 faizi 45-64 yaşda (2021-ci ildə 21,9 faiz), 30,5 faizi (2021-ci ildə 14,4 faiz) 65 yaşdan yuxarı olan şəxslərdir. DSK-nın məlumatına görə, 15-19 yaşlılar 1,8 il (2021-ci ildə 1,0), 20-44 yaşlılar 10,1 il (2021-ci ildə 10,1), 45-64 yaşlılar 21,7 il (2021-ci ildə 21,5), 65 yaşlılar isə 30,5 il (2021-ci ildə 30,1) siqaret çəkir. 15-19 yaşlılar gündəlik olaraq orta sayla 9,5 (2021-ci il 10,0), 20-44 yaşlılar 13,9 (2021-ci il 13,8), 45-64 yaşlılar 15,5 (2021-ci il 15,5), 65 yaşdan yuxarı olan şəxslər isə 15,4 (2021-ci il 15,4) ədəd siqaret çəkirlər.

bu qədər maarifləndirmə, bu qədər mübarizə qarşısında hələ də insan qəflət yuxusundan oyanıb sağlamlığının qeydinə qalmaq fikrində deyil. Məlumatla görə, Azərbaycanda hər il 15 min nəfər tütün və onun yaratdığı müxtəlif xəstəliklərdən dünyasını dəyişir.

Gənclikdən başlanan yol...

2022-ci ildə siqaret çəkmə tezliyinə görə 15 yaşdan yuxarı əhali arasında hər gün çəkənlər 96,1, aradabir çəkənlər 3,9, 15-19 yaş arasında əhali arasında hər gün çəkənlər 64,7, aradabir çəkənlər 35,3, 20-44 yaş arasında hər gün çəkənlər 94,9, aradabir çəkənlər 5,1, 45-64 yaş arasında hər gün çəkənlər 97,4, aradabir çəkənlər 2,6, 65 yaş və yuxarı olanlar arasında hər gün çəkənlər 95,8, aradabir çəkənlər 4,2 faiz təşkil edir.

Göründüyü kimi, siqaret çəkmək alışqanlıqı əsasən gənclikdən başlanır. Bu bəlaya gənclikdə düşər oldunsa, sənə ilə bir ömür yol gedəcək və yaşlı çağlarında elə bir problemlə üz-üzə qoyacaq ki, nə ondan əl çəkə biləcəksən, nə də yaşamaqdan vaz keçə biləcəksən. Ölümle olum arasındakı məsafədə isə siqaret çəkmək yaşamağa üstün gələcək. Beləliklə xəstə kimi yaşayıb ölümünü gözləyəcəksən, çünki gənclikdən başlanıb gələn alışqanlıqından əl çəkə bilməyəcəksən. Buna iradənin yetməyəcək.

Gənclik çağında övladlarımızı həm biz valideynlər, həm də cəmiyyət qormalıdır. Çünki siqaretlə insan arasında qısa bir yol var. O yolda siqaret səni üstələdisə, sənə ilə bir ömür yoldaşdır. Yox, əgər sən ona üstün gəldin, deməli, bir ömür sağlam həyat səni gözləyir.

Münhen Təhlükəsizlik Konfransında ABŞ-ın yeni vitse-prezidenti J.D.Vensin proqram xarakterli çıxışı Avropa liderləri üçün “soyuq duş” oldu. Bu, Avropa liberalları üçün həm demokratiya dərsi idi, həm insan hüquqları, həm də vətəndaşlara mənəvi terror haqda xəbərdarlıq. Vensin çıxışının əsas məqamlarını oxucularımıza təqdim edirik.

onu görüb hərəkətlərini izah etməsini istəyəndə o, belə cavab verib: “Mən doğma oğlum üçün dua edirəm”.

Bir neçə il əvvəl Smith Conner və onun keçmiş sevgilisi abort etdirdilər, lakin məmurlar hərəkətsiz qaldılar. Adam yeni bufer zona qanununu pozmağa təqsirli bilinib. Qanun abort mərkəzinə 200 metr məsafədə səssiz dua və şəxsin qərarına təsir edə biləcək digər hərəkətləri cinayət hesab edir. Conner indi günahkar bilinib və məhkəmə xərcləri üçün minlərlə funt sterlinq ödəməyə məhkum edilib.

Kaş deyə biləydim ki, bu, istisna bir haldır, adi bir insana qarşı çilgün və zəif yazılmış qanunun nümunəsidir. Amma yox. Ötən ilin oktyabrında Şotlandiya hökuməti “təhlükəsiz giriş zonaları” adlanan ərazilərdə yaşayan insanlara məktublar göndərməyə başlayıb. Onlara bildirilib ki, hətta öz evlərində tək-tək dua etmək qanunu pozmağa bərabər ola bilər. Və təbii ki, onlar dərhal insanları potensial cinayətkar ola biləcək hər hansı şübhəli qonşular haqda xəbər verməyə çağırıldılar”.

J.D.Vensin Avropada söz azadlığının vəziyyəti, senzura haqda da sərt qınaq xarakterli ifadələr işlədib: “Mən qorxuram ki, həm Böyük Britaniyada, həm də bütün Avropada söz azadlığı keçmişə çevrilir. Həqiqət nəminə etiraf edirəm ki, senzuranı müdafiə edən ən yüksək səslər təkcə Avropadan deyil, mənim vətənimdən də eşidilir. Əvvəlki administrasiya insanları qorxutdu, şirkətləri və sosial media platformalarını sözdə dezinformasiyanı süzgəcdən keçirmək üçün hədələdi.

Bu gün vəziyyət o qədər pisdir ki, Rumıniya xarici kəşfiyyatın saxtakarlığından və qonşularının təzyiqindən şübhələnərək prezident seçkilərinin nəticələrini ləğv edir. Mən başa düşdüyümə görə, onlar Rusiyanı seçkilərə informasiya təsirində ittiham edirlər. Problemə digər tərəfdən baxaq. Tutaq ki, Rusiya sosial şəbəkələrdə neqativ reklamlara görə pul ödəyib və bunun seçkinin nəticələrinə təsir edib. Yaxşı, inanırıq. Hətta beynəlxalq səviyyədə belə davranışı qınamaq olar. Bəs rusların internet reklamı üçün ödədiyi bir neçə yüz min dollar bütöv bir ölkədə demokratiyanın əsaslarını sarsıda bilərsə, sizin demokratiyanız həqiqətən bu qədər güclüdürmü?

Yaxşı xəbər budur ki, ölkələrinizin demokratik əsasları çoxları

Avropa liberal “demokrat”ları üçün soyuq duş: Vens müttəfiqlərini necə biabır etdi?

nin qorxduğu qədər kövrək deyil. Və mən həqiqətən inanıram ki, əgər biz vətəndaşlara öz fikirlərini sərbəst ifadə etməyə imkan versək, bu yanaşma yalnız demokratiyanı gücləndirəcək. İndi Münhenə qayıdaq. Konfransın təşkilatçıları populist sağ və sol partiyaların nümayəndələrinin müzakirələrdə iştirakını qadağan edib. Yenə deyir-

Demokratik iradəmizlə nə qədər çox şeyə nail olmaq istəyiriksə, seçicilərimizin səsinə bir o qədər həssas yanaşmalıyıq.

Biz özümüz bunu yaşadığımız. Amerikada rəqiblərini senzura salmaqla və ya həbsxanaya salmaqla heç bir güc əldə edə bilməzsən. İstər müxalifət lideri, istər təvazökar xristian qadın, istərsə də hər gün xalqa xəbər çatdıran jurnalist. Siz seçicilərə və ya mövcud məsələlərə məhəl qoymayaraq heç kimin etimadını qazana bilməzsiniz”.

Vens vurğulayıb ki, burada təmsil olunan ölkələrin üzləşdiyi bütün aktual problemlərdən heç biri kütləvi miqrasiyadan vacib deyil: “Bu gün bu ölkələrin hər 5-ci sakini xaricdən buraya köçüb. Bu, tarixi maksimumdur. Yeri gəlmişkən, ABŞ-da da, oxşar məlumatlar var və bizim üçün bu, həm də tarixi maksimumdur. Təkcə 2021-2022-ci illər arasında Avropa İttifaqına daxil olan miqrantların sayı 2 dəfə artıb. İndi bu rəqəmlər daha çoxdur. Bu, Avropa liderlərinin 10 il ərzində düşünülmüş siyasət və qərarlarının nəticəsidir. Dünən hamımız belə bir siyasətin nə qədər dəhşətli olduğunu gördük.

Bu kimi hekayələri Avropada və təəssüf ki, ABŞ-da tez-tez eşidir. Sığıncaq axtaran, artıq polisə məlum olan 25 yaşlı gənc camaatın arasına qaçaraq cəmiyyəti parçalayır. Sivilizasiyanın axarını dəyişmək və onu düzgün istiqamətə yönəltmək üçün belə dəhşətli hələ neçə dəfə yaşamalıyıq?

Heç bir avropalı seçici yoxlanılmamış milyonlarla immiqranta qapılarını açmağa səs vermədi. Onda nəyə səs verdilər? İngiltərədə, məsələn, Brexit üçün. Biz onlarla razılaşsaq da, olmasa da, buna səs verdilər. Və getdikcə avropalılar nəzarətsiz miqrasiyaya son qoymağa söz verən liderlərə səs verirlər. İndi bir çox narahatlıqla raziyəm, siz fərqli düşünə bilərsiniz. Məncə, insanlar öz evləri ilə maraqlanırlar, öz təhlükəsizliklərini və uşaqlarının gələcəyini düşünürlər. Və bunlar ağıllı insanlardır. Davos dağlarında bizə nə deyirlərsə desinlər, bizim ölkələrin vətəndaşları heç vaxt özlərini onurğasız heyvan və ya global iqtisadiyyatın maşınında dişli çarx saymayıblar. Təəccüblü deyil ki,

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə “Fikir, söz və məlumat azadlığının, plüralizmin inkişaf etdirilməsi” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

rəhbərlərinin onlara münasibəti, onlara amansızcasına göz yumulması xoşlarına gəlmir”.

Natiq çıxışında Avropa hakimiyyətlərinin xalqın səsinə və söz azadlığını nəzərə almadığına da eyham vurub: “Əminəm ki, insanlara, onların problemlərinə məhəl qoymamaq və daha da pisi medianı bağlamaq, seçkiləri ləğv etmək, insanları siyasi həyatdan kənarlaşdırmaq heç nəyi qorumur. Əslində bu, demokratiyanı məhv etməyin etibarlı yoludur. Müzakirələr, müxtəlif fikirlər söyləmək seçkiyə müdaxilə deyil. Hətta ölkənizdən kənarda insanlar danışanda və çox nüfuzlu insanlar olduqda belə.

Heç bir demokratiya, amerikan, alman və ya digər avropalı-fərqi yoxdur, milyonlarla seçiciyə onların düşüncələrinin, narahatlıqlarının, istəklərinin, yardım çağırışlarının heç bir əhəmiyyət kəsb etmədiyini və ya düşünməyə dəyməz olduğunu söyləyə, sağ qala bilməz. Demokratiya xalqın səsinin önəmli olması kimi müqəddəs prinsip üzərində qurulub. Bizə artıq təhlükəsizlik divarı lazım deyil. Ya prinsipə sadıq qalacağısan, ya da yox. Avropalılar, xalqın səsi var. Avropa liderlərinin seçimi var. Və mən qəti şəkildə inanıram ki, gələcəkdən qorxmaq lazım deyil.

Xalqınızın dediklərini qəbul edin, sizi təəccübləndirsə də, onlarla razılaşmasanız belə. Və bunu etsəniz, gələcəyə inamla və hər birininiz arxasında öz xalqınızın dayandığını dərk edə biləcəksiniz. Mənim üçün bu, demokratiyanın böyük sehidir...”

Demokratiyaya inanmaq hər bir vətəndaşımızın müdrikliliyi, söz sahibi olduğunu anlamaq deməkdir. Və o səsə qulaq asmaqdan imtina etsək, ən uğurlu döyüşlərimizin də faydası az olacaq. Papa II İohann Pavel bir dəfə demişdi: “Qorxma”. Xalqımız hakimiyyətdə olanlarla üst-üstə düşməyən fikirlər söylədikdə belə, onlardan qorxmamalıyıq. Hamınıza təşəkkür edirəm. Hamınıza uğurlar. Allah sizi qorusun”.

Bu çıxış başqa ölkələrdə demokratiya pozulur deyə həy həşir salan Avropa liderləri üçün master klassdır. Onlara özlərinin daha çox anti-demokrat olduqlarını göstərdilər. Əgər başqasından nəyisə tələb edərsənsə, əvvəl özün onu edəcəksən, özün nümunə göstərəcəksən. Bunun başqa yolu yoxdur.

Elçin Bayramlı

Bakalavr və magistr üzrə keçid balları qalxacaq, yoxsa düşəcək?

“Ümumilikdə bakalavr və magistr təhsil pillələri üzrə keçid ballarını proqnozlaşdırmaq mümkün deyil. Mümkün deyil ona görə ki, bütövlükdə statistika olmalıdır. Yəni bizim əlimizdə imtahan nəticələrinin statistikasi yoxdur. Çünki hələ imtahanların nəticələri bəlli deyil”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında təhsil üzrə ekspert İlqar Orucov deyib.

Onun sözlərinə görə, imtahanlar keçirildikdən, statistika əldə olundandan sonra, eyni zamanda plan yerləri müəyyən olunduqdan sonra hansısa bir proqnozu vermək olar. “Hesab edirəm ki, həvəskar yanaşmadan deyil, peşəkar yanaşmadan çıxış etmək lazımdır. Bu baxımdan biz nəyinsə xətrinə keçid balları artacaq və ya aşağı düşəcək söyləməyimiz hesab edirəm ki, düzgün olmaz. Bu həm də qeyri-peşəkarlıq olar. Keçid balları yalnız və yalnız imtahan nəticələrindən sonra bununla bağlı hansısa ciddi bir fikir söyləmək mümkündür. Ümumilikdə onu deyə bilərəm ki, ali təhsil müəssisələrində plan yerlərində artma müşahidə olunur, yeni ixtisaslar yaradıldı. Keçən il Nazirlər Kabineti yeni ixtisasların təsnifatını aparıb və xeyli yeni ixtisaslar tədiq olunub. Eyni zamanda qeyd etdiyim ki, Azərbaycanda ali təhsil müəssisələrinə plan yerlərinin artırılması və əlavə olaraq dövlət sifarişli plan yerlərinin artırılması hesab edirəm ki, bizim təhsil almaq arzusunda olan

EKSPERT FİKRİ

gənclər üçün əlavə imkanlar deməkdir.

Bu baxımdan Azərbaycanda yeni universitetlər yaradılır və yeni yaradılan universitetlərdə yeni ixtisasların açılması gözlənilir. Bu onu göstərir ki, əslində imkanlar bir qədər də genişlənəcək. Təki bizim gənclərimiz oxumaq, ali təhsil almaq, gələcəkdə peşəkar mütəxəssis olmaq arzularında olsunlar və onlar bu istiqamətdə çalışsınlar. Keçid ballarının qalxmasından və ya düşməsinə asılı olmayaraq imtahanlara hazırlaşan hər bir gənc çalışmalıdır və imtahan nəticələrindən asılı olmayaraq ruhdan düşməməlidir”.

Ziya Hikmətoğlu

“Liverpool” 75 milyon avroluq futbolçuya “elçi” düşüb...

İngiltərənin “Liverpool” klubu daha bir supertransfer reallaşdırmağa hazırlaşır. İngiltərə mətbuatının yazdığına görə, bu klub İngiltərə Premyer Liqasının ən bahalı futbolçularından sayılan “Nyukasl”ın mərkəz hücumçusu Aleksandr İsakı transfer etmək istəyir.

Mətbuat yazır ki, 25 yaşlı İsveçli forvardın transfer qiyməti ən azı 75 milyon avrodur. “Liverpool” rəsmilərinin artıq qarşı tərəflə futbolçunun transferi ilə bağlı təmaslara keçdikləri deyilir.

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırıq!

Rüşvətlə işləyən bələdiyyələr: hansı sərt tədbirlər görülməlidir?

“Bələdiyyələr öz işinə düzgün yanaşmadıqlarına görə cəmiyyətdə etimad qazanmış orqana çevrilə bilməmişdir. Belə ki, nə qədər bələdiyyələrdə xidmət etmək təfəkkürü formalaşmaya-caq və seçildiyi vəzifəyə qazanc mənbəyi kimi baxmaqda davam edəcəklər ictimaiyyət arasında işlək bir qurum kimi özünü təsdiq edə bilməyəcəklər”.

MÜNASİBƏT

Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Azər Badamov deyib. Azər Badamov sözlərinə belə davam edib: “Son birləşmədən sonra bələdiyyələrin sayı 1606-dan 685-ə qədər azaldı. İndi bələdiyyələrin vergi yığmaq imkanları genişlənir və struktur xərcləri azalır. Bu da bələdiyyələrin maliyyə əsaslarının yaxşılaşmasına xidmət edəcəkdir. Bunun üçün də yeni seçilmiş bələdiyyələr qanuna uyğun fəaliyyətə başlamalıdır.

Qanunda bələdiyyələrin hesabatlı qurum olduğu qeyd olunur. Hər bir bələdiyyə öz seçiciləri qarşısında heç olmasa rübdə bir dəfə gəlirləri və xərcləri barəsində hesabat verməlidir. Bu baxımdan düşünürəm ki, yenidən formalaşmış bələdiyyələr öz işlərini qanunlara uyğun təqdim edə biləcəklər. Amma keçən ildə isə bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqanın illik məruzəsinə görə qanun pozuntuları ilə bağlı hüquqi qiymətin verilməsi üçün müvafiq orqanlara göndərilən işlərin sayı 31-də 50-yə qədər artmışdır. Bu onu deməyimizə imkan verir ki, nəzarət mexanizmi güclənməli və bələdiyyələrin qanuna zidd əməllərinin qarşısı vaxtında alınmalıdır. Belə ki, həm hesabatların verilməsi mexa-

nizminin reallaşdırılması, həm də nəzarət mexanizminin sərtləşdirilməsi bələdiyyələri qanunları pozmadan fəaliyyət göstərməsinə sövq edəcəkdir”.

Ayşən Vəli

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
http://www.ses-news.az
http://www.sesqazeti.az
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 2700

ELAN

Zeynalova Sevda Həbil qızına məxsus Səbəyil rayonu 3 saylı musiqi məktəbi tərəfindən verilmiş şəhadətnamə itirildiyi üçün etibarsız sayılır.